

PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2021—2024

Innehållsförteckning

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen.....	5
2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna	8
3. De ekonomiska utgångspunkterna	11
3.1. De ekonomiska utsikterna	11
3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin.....	13
3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin.....	15
4. Statens finansiella åtaganden och risker.....	16
5. Statsfinanserna	19
5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna.....	19
5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin	20
5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2021—2024	23
5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena.....	25
5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och förvaltning	36
5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin	38
5.5. Balans och statskulld inom statens budgetekonomi	41
5.6. Statliga fonder utanför statsbudgeten	42
5.7. Hållbar utveckling	44
6. Den kommunala ekonomin	46
6.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin.....	46
6.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin.....	48
6.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans	51
7. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	54
8. Sammandrag av åtgärder inom den offentliga ekonomin	56
8.1. Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem.....	56

8.2. Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin	60
8.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna	61
9. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter	61
BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	65
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	67
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna	70
BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna.....	71
BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos	73

16.4.2020

Enligt sändlista

PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2021—2024

Statsrådet har den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president konstaterat att sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 3 och 5 punkten i beredskapslagen råder i landet. Det råder även sådana exceptionella omständigheter som avses i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. Därför presenteras i denna plan för de offentliga finanserna endast en bedömning av den samhällsekonomiska utvecklingen på medellång sikt enligt en oberoende prognos och planen innehåller inte något stabilitetsprogram. Detta kommer att ges separat före utgången av april i en mer begränsad form enligt överenskommelse mellan Europeiska kommissionen och medlemsstaterna. I prognosen har man beaktat endast åtgärder som redan har slagits fast och preciserats, antaganden om kommande politiska åtgärder har inte gjorts. I denna plan för de offentliga finanserna presenteras inte regeringens mål eller planerade åtgärder för att uppnå målen. Planen för de offentliga finanserna är i detta fall därmed inte en sådan nationell plan för de offentliga finanserna på medellång sikt som avses i direktivet om budgetramverk 2011/85/EU. Det är ändamålsenligt att först när den ekonomiska lägesbilden preciseras utarbeta det standardiserade stabilitetsprogrammet där det ingår fleråriga mål för den offentliga ekonomin och en bedömning av statsrådet om uppnåendet av det medelfristiga målet.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna och den utgiftsbegränsning för kommunalekonomin som ingår i planen:

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Det huvudsakliga målet för den ekonomiska politiken enligt programmet för statsminister Marins regering är att öka välfärden. Med detta avses en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, en hög sysselsättning och en hållbar offentlig ekonomi. Enligt regeringsprogrammet är regeringens viktigaste mål för den ekonomiska politiken följande:

— i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen ska sysselsättningsgraden höjas till 75 procent och antalet sysselsatta öka med minst 60 000 före utgången av 2023

- i en normalsituation för den globala ekonomin ska de offentliga finanserna vara i balans 2023
- genom regeringens beslut minskar ojämlikheten och inkomstskillnaderna
- genom regeringens beslut är Finland klimatneutralt senast 2035.

Utsikterna för Finlands ekonomi och den internationella ekonomin har försämrats mycket snabbt under början av året. Det uppkomna coronavirusläget har lett till en recession i den internationella ekonomin, störningar i produktionen och en kraftig minskning av efterfrågan. Finlands bruttonationalprodukt uppskattas minska kraftigt under 2020. Sysselsättningen försämras och både arbetslösheten och permitteringarna ökar snabbt.

Regeringen har i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 konstaterat att det på grund av coronavirusutbrottet råder undantagsförhållanden i Finland. Regeringen överlämnade de första förordningarna om ibruktagning av beredskapslagen till riksdagen den 17 mars 2020. Regeringen har beslutat att bl.a. begränsa gränstrafiken och de offentliga sammankomsterna, avbryta närundervisningen i skolorna och stänga skolutrymmena för andra än de allra minsta barnen. Också restauranglokaler har temporärt stängts för att förhindra spridningen av coronaviruset, och rörligheten till och från landskapet Nyland begränsas. Medborgarna har dessutom fått starka rekommendationer om att närkontakt alltid ska undvikas när det är möjligt.

Den ekonomiska politiken bidrar till att lindra de ogynnsamma konsekvenserna på produktionen och efterfrågan. De mest drabbade sektorerna stöds genom specifika åtgärder. Också budgetautomatiken, dvs. minskningen av skatteinkomster och ökningen av arbetslöshetsutgifter stöder efterfrågan under recessionen. Dessutom drar regeringen under 2020 upp riktlinjer för åtgärder som hjälper att minska coronakrisens negativa konsekvenser för Finlands ekonomi och sysselsättning. I samband med den tredje tilläggsbudgetspropositionen som ska lämnas i maj bereder regeringen riktade, snabbverkande och tidsbundna åtgärder som ska bidra till en snabb återhämtning av ekonomin. Åtgärderna förlängs på det sätt som det ekonomiska läget kräver.

Utöver stimulansåtgärderna är det också nödvändigt att besluta om strukturella åtgärder som efter krisen får Finland att åter nå hållbar tillväxt, hög sysselsättning och skapa hållbara offentliga finanser. Regeringsprogrammet innehåller många åtgärdshelheter som stärker hållbarheten, t.ex. åtgärder som förbättrar sysselsättningen och produktiviteten inom ekonomin, social- och hälsovårdsreformen och åtgärder som stärker produktiviteten inom den offentliga förvaltningen. Beredningen av dessa åtgärdshelheter fortsätter.

Regeringen tar fram en färdplan för hållbarhet som fastställer de olika åtgärdernas potential att minska hållbarhetsunderskottet. Vid budgetförhandlingarna hösten 2020 dras det upp riktlinjer för den ekonomiska politiken som helhet och fastställs åtgärder som stärker de offentliga finansernas hållbarhet och sysselsättningen med beaktande av förändringarna i den ekonomiska omvärlden. Regeringen har förbundit sig till att den börda som krisen orsakar fördelas på ett socialt och ekonomiskt rättvist och ekologiskt hållbart sätt samt rättvist mellan generationerna.

Åtgärder som förbättrar sysselsättningen har en nyckelroll när det gäller att öka välfärden och balansera den offentliga ekonomin. Enligt finansministeriets bedömning kommer sysselsättningsgraden år 2023 att vara under 72 procent utan åtgärder som förbättrar sysselsättningen.

Den åldrande befolkningen är inte bara en framtida utmaning. Den snabba ökningen av social- och hälsovårdsutgifter stramar redan nu åt kommunernas ekonomi och försvårar ordnandet av basservice i många kommuner och samkommuner. Därför måste social- och hälsovårdssystemets strukturer ses över

och det är viktigt att social- och hälsovårdsreformen kan godkännas och verkställas så att hållbarheten i de offentliga finanserna stöds.

Produktivitetstillväxten i social- och hälsovårdstjänsterna och den övriga offentliga förvaltningen främjas genom organisatoriska åtgärder och med tekniska medel. Den offentliga upphandlingen och lokalförvaltningen effektiviseras. Dessutom försöker man dämpa kostnadsökningen med förebyggande åtgärder i synnerhet på områdena för kompetenspolitiken, socialpolitiken och hälsopolitiken.

Den ekonomiska politiken kan endast indirekt påverka den allmänna produktivitetens utvecklingen. Regeringen strävar efter att stärka produktiviteten bl.a. genom att stödja investeringar med höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar åren 2020—2023 och genom att öka satsningarna på utbildning, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt infrastruktur.

Genom sina beslut strävar regeringen efter att minska ojämlikheten och att följa upp konsekvenserna av sina åtgärder på inkomstfördelningen.

Regeringen har förbundit sig att arbeta för att Finland ska vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Under de akuta utmaningar som coronaviruset medför ser regeringen fortfarande framåt och det bereds flera åtgärdshelheter som syftar till att före sommaren 2021 hitta nya åtgärder för att minska utsläppen och påskynda redan existerande åtgärder. På grund av klimatpolitikens effekter och trycket på den offentliga ekonomin ska åtgärderna vara verkningsfulla och kostnadseffektiva. Samtidigt ska man se till att åtgärderna inte får oskäliga konsekvenser för olika befolkningsgrupper. För att klimatneutralitet ska uppnås krävs också ytterligare satsningar på teknik och lösningar som är utsläppningsnåla. I avsnitt 5.7 granskas helheten av de åtgärder för att främja klimatneutralitet som ingår i planen för offentliga finanserna.

Den finanspolitiska linjen

Statsminister Sanna Marins regering driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras enligt konjunkturläget. Regeringen har fattat beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och för att underlätta företagens ekonomiska situation till följd av de svårigheter som coronaviruset orsakar. Regeringens beslut om utgifter och inkomster 2020 stöder klart den ekonomiska tillväxten.

Regeringen säkerställer att hälso- och sjukvården får en tillräcklig finansiering i en situation där utgifterna ökar till följd av coronavirusepidemin. Företagens verksamhetsförutsättningar stöds bl.a. genom att man ökar de understöd som kan beviljas företag via Business Finland, närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna, höjer Finnveras inhemska finansieringsfullmakter från nuvarande maximibelopp på 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro samt lindrar betalningsarrangemangen för skatter och möjliggör en längre betalningstid än 3 månader för arbetspensionsavgifterna. Dessutom ökas statens pensionsfonds investeringar i företagscertifikat till högst 1 miljard euro.

I enlighet med arbetsmarknadsorganisationernas förslag stärks utkomstskyddet för arbetslösa temporärt genom att självrisktiden för utkomstskyddet för arbetslösa slopas, rätten till arbetslöshetsdagpenning utvidgas till alla företagare samt genom att tiden för meddelande om samarbetsförhandlingar och permittering förkortas och permitteringsrätten utvidgas till att gälla också visstidsanställningar. Arbetspensionsavgiften sänks temporärt för tiden 1.5.2020—31.12.2020 med hjälp av arbetspensionssystemets EMU-buffert och höjs gradvis igen under 2022—2025.

Utöver ovannämnda beslut som redan fattats bereder regeringen i samband med tilläggsbudgetspropositionen i maj åtgärder som ska bidra till en snabb återhämtning av ekonomin.

Avsikten är att i samband med detta besluta om åtgärder för att stödja den kommunala ekonomin på det sätt som fastställts i planen för de offentliga finanserna.

I enlighet med vad som beslutats i regeringsprogrammet ökar regeringen dessutom de bestående utgifterna för de offentliga finanserna med ca 1,4 miljarder euro på 2023 års nivå jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019. Satsningar riktas bl.a. till social trygghet och social- och hälsovårdstjänster, småbarnspedagogik, utbildning och forskning samt till miljöskydd och klimatpolitiska åtgärder.

De bestående utgiftsökningarna täcks i huvudsak med bestående diskretionära tilläggsinkomster och omfördelningar. Genom lösningar som gäller beskattningen strävar man efter att främja också klimatmålen. Regeringen stärker skattebasen och höjer de indirekta skatterna. Som kompensation för ändringarna av de indirekta skatterna lindrades beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare vid ingången av 2020. Vid budgetförhandlingarna hösten 2020 ska regeringen dra upp riktlinjer för att införa en färdplan för hållbar beskattning. Samtidigt ska det fattas beslut om den första fasen av energiskattereformen.

I planen för de offentliga finanserna i oktober 2019 och i budgeten för 2020 riktades sammanlagt ca 1,4 miljarder euro till s.k. framtidsinvesteringar för åren 2020—2022. Enligt regeringsprogrammet ska åtgärderna i huvudsak finansieras genom kapitalinkomster så att de inte leder till ytterligare skuldsättning 2023. I det nuvarande marknadsläget är det dock inte ändamålsenligt att sälja aktier under innevarande år, och därför är det motiverat att skjuta upp den försäljning som tidigare beräknats för 2020 till 2021—2022.

För exceptionella konjunkturlägen innehåller statens regel för utgiftsramen en mekanism som vid behov gör det möjligt att öka utgifterna av engångsnatur med högst 1 miljard euro (högst 500 miljoner euro per år). Den s.k. mekanismen för undantagsförhållanden kan tas i bruk om de kriterier som fastställts på förhand uppfylls. Det finanspolitiska ministerutskottet beslutar när dessa villkor uppfylls och beslutar om en rekommendation till statsrådet utifrån en beredning av finansministeriets ekonomiska avdelning och lägesbedömningar som gjorts av Finlands Bank och ekonomiska forskningsinstitut. Aktiveringen av mekanismen för undantagsförhållanden inleds. Ännu i år finns det inget behov av att använda mekanismen, eftersom utgiftsramen för statsfinanserna inte begränsar riktade och temporära åtgärder 2020 när Finland befinner sig i undantagsförhållanden och när beredskapslagen är i kraft.

Utöver en aktiv finanspolitik stabiliseras den ekonomiska tillväxten av s. k. automatiska stabilisatorer, dvs. en automatisk ökning av de offentliga utgifterna och en minskning av skatteinkomsterna under konjunkturedgången. Regeringen följer också kontinuerligt det ekonomiska läget och uppnåendet av målen för den ekonomiska politiken och reagerar på det sätt som läget kräver. Regeringen har förbundit sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärderna äventyrar uppfyllelsen av målen för de offentliga finanserna.

2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Syfte med planen för de offentliga finanserna är att stödja beslutsfattande som gäller den offentliga ekonomin samt iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldoto i de offentliga finanserna. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och andra socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och ser före utgången av april varje år över planen för de följande fyra åren.

Exceptionella omständigheter

Europeiska kommissionen har den 20 mars 2020 offentliggjort ett meddelande¹, i vilket den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten aktiveras² på grund av den allvarliga ekonomiska recessionen inom hela EU-området till följd av coronavirusläget och behovet att bemöta den genom tillräckligt stora offentliga bidrag. Medlemsstaterna har i sitt gemensamma yttrande³ den 23 mars 2020 understött att klausulen tas i bruk. Den allmänna undantagsklausulen gör det möjligt för medlemsstaterna att tillfälligt avvika från anpassningsbanan för att nå det medelfristiga målet för de offentliga finanserna på grund av en ovanlig händelse som den berörda medlemsstaten inte kan påverka och som har en betydande inverkan på saldot för de offentliga finanserna eller på grund av en allvarlig konjunkturedgång för euroområdet eller unionen som helhet, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

I den inhemska lagstiftningen (finanspolitisk lag 869/2012⁴ och statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna 120/2014) hänvisas det till de exceptionella omständigheter som avses i artikel 3.3 b i Finanspakten⁵, som motsvarar den ovannämnda definitionen i stabilitets- och tillväxtpakten. Införandet av en undantagsklausul som gäller hela EU innebär att det också i Finland råder undantagsförhållanden i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten.

De ekonomiska prognoserna är nu förknippade med exceptionellt stor osäkerhet, vilket också återspeglas i bedömningen av utsikterna för de offentliga finanserna. Det är tills vidare också osäkert om de åtgärder som nu planerats och de resurser som reserverats är tillräckliga för att hantera situationen. Följaktligen kan målen för de offentliga samfundens finansiella ställning inte ställas och uppnåendet av målen kan inte bedömas på ett tillförlitligt sätt.

På grund av den exceptionella situationen är det ändamålsenligt att först när lägesbilden har preciserats utarbeta ett standardiserat stabilitetsprogram, inklusive uppställande av de fleråriga målen för de offentliga finanserna och en bedömning av statsrådet av hur det medelfristiga målet har uppnåtts. Det standardiserade stabilitetsprogrammet, som kommer att utarbetas senare, ska också uppfylla EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt.

Kommissionen och medlemsländerna har kommit överens om att det stabilitetsprogram som ska lämnas in inom den tidsfrist som anges i lagstiftningen, dvs. i slutet av april, ska ha ett snävare innehåll än normalt. Stabilitetsprogrammets tidshorisont är betydligt kortare än vanligt och innehåller inga mål för de offentliga samfundens strukturella saldo på medellång sikt. På motsvarande sätt innehåller denna plan för de offentliga finanserna endast en bedömning av de offentliga finansernas utveckling på

¹ http://ec.europa.eu/info/files/communication-commission-council-activation-general-escape-clause-stability-and-growth-pact_en

² Rådets förordning (EG) nr 1466/97, artiklarna 5.1, 6.3, 9.1 och 10.3 samt rådets förordning (EG) nr 1467/97, artiklarna 3.5 och 5.2.

³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

⁴ Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

⁵ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen

⁶ I artikel 3.3.b i Finanspakten finns följande definition: "Med 'exceptionella omständigheter' avses ovanliga händelser som ligger utanför den berörda fördragsslutande partens kontroll och som har stor inverkan på saldot i de offentliga finanserna, eller perioder av allvarlig konjunkturedgång enligt vad som anges i den reviderade stabilitets- och tillväxtpakten, under förutsättning att den berörda fördragsslutande partens tidsbegränsade avvikelser inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt." I artikel 2.2 i stabilitets- och tillväxtpaktens korrigering (förordning 1467/97) hänvisas till den allvarliga ekonomiska konjunkturedgången, enligt följande: "När kommissionen och rådet bedömer och beslutar om ett alltför stort underskott föreligger i enlighet med artikel 126.3—126.6 i EUF-fördraget, får de anse att överskridandet av referensvärdet sker undantagsvis till följd av en allvarlig konjunkturedgång, i enlighet med artikel 126.2 a andra strecksatsen, om underskottet överskrider referensvärdet på grund av en negativ årlig BNP-volymtillväxt eller på grund av ett kumulat produktionsbortfall under en långvarig period av mycket låg årlig BNP-volymtillväxt i förhållande till dess potential."

medellång sikt utifrån en oberoende prognos och innehåller därför inte något stabilitetsprogram denna gång.

Det medelfristiga målet

I planen för offentliga finanserna ställde stadsrådet den 7 oktober 2019 i enlighet med 2 § i den finanspolitiska lagen ett medelfristigt mål (*Medium-Term Objective*, MTO) på -0,5 procent i förhållande till BNP för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. Detta är den miniminivå som Finland förbundit sig till i det finanspolitiska avtalet. Kraven i anslutning till det medelfristiga målet beskrivs och uppnåendet av målet utvärderas senare i stabilitetsprogrammet som också innehåller en bedömning av statsrådet av hur det medelfristiga målet har uppnåtts i enlighet med den finanspolitiska lagen.

Andra finanspolitiska mål

I planen för de offentliga finanserna ska i enlighet med 3 § i förordningen om en plan för de offentliga finanserna ställas upp fleråriga mål för saldot, skulden och utgifterna i förhållande till bruttonationalprodukten till marknadspris för hela den offentliga sektorns finanser samt dessutom ett mål för varje delområde inom de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Det är möjligt att avvika från detta om det i Finland råder exceptionella omständigheter i enlighet med artikel 3.3 b i det finanspolitiska avtalet. Som det anges ovan innebär en aktivering av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten att exceptionella omständigheter råder i hela EU, även i Finland. Situationen är alltså betydligt allvarligare än de problem som en enskild medlemsstat har. Kommissionen och medlemsstaterna har kommit överens om att den exceptionella situationen och den betydande osäkerhet som är förknippad med den ska beaktas i de stabilitetsprogram som lämnas in i april. På motsvarande sätt kan den inhemska lagstiftningen om målsättningen för finanspolitiken tolkas. Det är ändamålsenligt att ställa de fleråriga målen för de offentliga samfunden först när man har en klarare uppfattning om utgångspunkterna. I denna plan för de offentliga finanserna ställs därför inga fleråriga mål för de offentliga samfunden.

Ramarna för statsfinanserna

Regeringen har i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 konstaterat att det på grund av coronavirusutbrottet råder undantagsförhållanden i Finland. Regeringen överlämnade de första förordningarna om ibruktagningslagen till riksdagen den 17 mars 2020. I det här läget begränsar utgiftsramen för statsfinanserna inte 2020, under vilket flera tidsbegränsade och riktade åtgärder införs bland annat i syfte att bekämpa hälsomässiga och ekonomiska följder av coronaviruset. Regeringen har dock förbundit sig till ramförloppet inom statsfinanserna och till ramen för valperioden, som ställdes i planen för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Ramen följs igen från och med 2021. Åtgärder enligt regeringsprogrammet samt övriga åtgärder genomförs i den utsträckning det är möjligt inom ramen.

I detta exceptionella läge bereder regeringen en proposition om höjning av Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakt till 12 miljarder euro. Av denna anledning har uppskattningen av utgifterna för ersättningar av förluster under moment 32.40.47 höjts betydligt. Dessutom har bevillningsfullmakterna för stöd till små och medelstora företag som finansieras under momenten 32.20.40 och 32.30.42 höjts betydligt i den första tilläggsbudgeten och i den andra tilläggsbudgetpropositionen. På grund av det mycket osäkra läget och ibruktagningslagen till följd av de rådande undantagsförhållandena har man beslutat att den andel av utgifterna som hänför sig till höjningen av fullmakterna ändras till utgifter utanför ramen som ett medvetet undantag från regeringens regel för utgiftsramen.

Syftet med utgiftsregeln är att garantera en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och som främjar ekonomisk stabilitet. Ramförfarandet fastställer maximibeloppet till ca 80 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna lämnas bl.a. utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden och finansinvesteringarna. Det finns dessutom en mekanism för exceptionella konjunkturlägen som gör det möjligt att öka utgifterna av engångsnatur med högst 1 miljard euro (högst 500 miljoner euro per år). Den s.k. mekanismen för undantagsförhållanden kan tas i bruk om de kriterier som fastställts på förhand uppfylls.

Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen i planen för de offentliga finanserna ställer en sådan euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder medför för den kommunala ekonomin som är konsekvent med det uppsatta målet för det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin. Den utgiftsgräns för den kommunala ekonomin som uppställts i planen för de offentliga finanserna i oktober 2019 överskrids, vilket närmast beror på att kostnadskalkylen för de åtgärder som tidigare fastställts har ökat.

I enlighet med den gällande lagstiftningen anvisas kommunerna en hundra procentig statsandel för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter. Det innebär att överskridandet av utgiftsbegränsningen inte försämrar lokalförvaltningens strukturella saldo, eftersom staten via statsandelarna bär det fulla finansieringsansvaret för de nya uppgifterna och förpliktelserna. Under exceptionella omständigheter finns det inte heller gällande mål för det strukturella saldot för varje delområde inom de offentliga finanserna.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin och konsekvenserna för den kommunala ekonomin av statens åtgärder behandlas i avsnitt 6.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. I detta avsnitt presenteras utsikterna för makroekonomin och de offentliga finanserna enligt den oberoende prognosen. Prognosen beskrivs närmare i finansministeriets ekonomiska översikt.

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2020—2022

Coronavirusepidemin är en global störning som försvagar den ekonomiska aktiviteten överallt. Det är fråga om en utbudschock, med utgångspunkt i första hand i Kina, som spridit sig via globala produktionskedjor, men också om en omfattande negativ efterfrågechock. Följden av beslut som begränsar människors fria rörlighet och sammankomster är en betydande minskning av ekonomin.

De negativa konsekvenserna blir också på ekonomin större ju mer coronaviruset sprider sig, ju fler som insjuknar och framför allt ju mer omfattande och långvariga begränsande åtgärder som vidtas för att förhindra att viruset sprids. Uppskattningarna av hur länge störningen till följd av coronaviruset varar ändras dagligen och medför att bedömningarna av läget blir exceptionellt osäkra. Enligt prognosen kommer de åtgärder som begränsar den ekonomiska aktiviteten att vara i tre månader.

BNP beräknas minska med 5,5 procent 2020. Utrikeshandelns volym minskar snabbt. Den privata konsumtionen och investeringarna minskar särskilt kraftigt i år. Coronavirusets konsekvenser antas ebba ut snabbt och ekonomin återhämta sig snabbt mot slutet av 2020.

Antalet sysselsatta minskar år 2020 med 2 procent och sjunker till drygt 71 procent. Till följd av den minskade sysselsättningen ökar antalet arbetslösa klart år 2020 och arbetslöshetsgraden stiger till 8 procent. Om begränsningarna för att bekämpa epidemin visar sig bli kortvariga kan arbetslösheten eventuellt öka endast måttligt.

BNP beräknas öka 1,3 procent 2021 och 2022. Tillväxten inom exporten återställs till följd av den yttre efterfrågan och tillväxten i den privata konsumtionen normaliseras. De privata investeringarna återhämtar sig sämre, eftersom skogsindustrins stora projekt håller på att skjutas upp och investeringarna i bostadshus fortsätter att minska. Ökningen av BNP år 2022 stöds uttryckligen mest av att investeringarna i bostadshus inte längre minskar. Den förutspådda ökningen av den ekonomiska tillväxten och den långsammare ökningen av de nominella lönerna börjar stegvis öka efterfrågan på arbetskraft 2021—2022. Sysselsättningsgraden uppskattas stiga till 72 procent 2022 i och med att den arbetsföra befolkningen fortsätter sjunka.

Utsikter på medellång sikt

Den ekonomiska tillväxten uppskattas avta till mindre än 1 procent 2023—2024. Den strukturomvandling inom ekonomin och befolkningsstrukturen som pågått redan flera år påverkar också de ekonomiska tillväxtutsikterna på längre sikt.

Minskningen av den arbetsföra befolkningen minskar arbetsinsatsen under de närmaste åren. En annan faktor som begränsar utvecklingen av arbetsinsatsen är den strukturella arbetslösheten.

Ökningen av den totala produktiviteten har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men utvecklingen är fortsättningsvis historiskt sett svag. Orsakerna till den svaga utvecklingen har varit faktorer av både konjunkturrelaterad och strukturell natur. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad.

Den totala produktivitetsens trendmässiga ökning beräknas på medellång sikt vara något under en halv procent, då ökningen i början av 2000-talet uppgick till i medeltal över två procent per år.

De ekonomiska produktionsförutsättningarna påverkas inte bara av arbetsinsatsen och den totala produktiviteten utan också av kapitalstocken. Investeringskvoten hade före krisen i år redan ökat till en högre nivå, men nu uppskattas den minska och fördröja kapitalstockens tillväxt och ekonomins tillväxtpotential.

Tabell 1. Samhällsekonomin utveckling

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP:s värde, md euro	233,6	240,1	229,4	236,6	244,2	251,2	258,0
BNP, volymförändring, %	1,6	1,0	-5,5	1,3	1,3	1,0	0,8
Arbetslöshetsgrad, %	7,4	6,7	8,0	8,1	7,9	7,8	7,8
Sysselsättningsgrad, %	71,7	72,5	71,2	71,3	71,7	71,8	71,8
Konsumentprisindex, förändrings-%	1,1	1,0	0,7	1,3	1,5	1,5	1,6
Lång ränta, 10 år, %	0,7	0,1	0,1	0,3	0,6	0,9	1,1

3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin

Coronavirusläget, de avstängningsåtgärder som vidtagits för att bromsa upp det och den temporära men drastiska försämringen av det ekonomiska läget leder till en snabb ökning av underskottet och skulden i de offentliga finanserna. De offentliga finanserna försvagas också av de åtgärder som vidtagits för att minimera de negativa effekterna av coronaviruset och för att underlätta företagets ekonomiska situation. Underskottet i de offentliga finanserna ökar 2020 med nästan 14 miljarder euro till 16,6 miljarder euro, dvs. till 7,2 procent i förhållande till BNP.

Även om störningen i ekonomin antas vara kortvarig, lämnar denna exceptionella recession djupa spår i de offentliga finanserna. Under de närmaste åren räcker inte den synliga ekonomiska tillväxten till för att återställa saldoto i de offentliga finanserna och de offentliga finanserna kommer att uppvisa ett klart underskott.

De offentliga finanserna försvagas fortsättningsvis också av strukturella problem. Den åldrande befolkningen ökar automatiskt de offentliga utgifterna och försvagar ekonomins tillväxtpotential och därmed en ökning av skatteinkomsterna. I de offentliga finanserna finns på längre sikt ett hållbarhetsproblem. De offentliga finanserna är i ett allt sämre läge inför ett kommande utgiftstryck till följd av den åldrande befolkningen.

Underskottet i statsfinanserna ökar betydligt 2020. Konjunkturväxlingarna avspeglas tydligast i statsfinanserna på grund av att skatteinkomsterna är mycket konjunktur känsliga. Statsfinanserna bär också den största delen av kostnaderna för stödåtgärderna till följd av coronaviruset. Från och med nästa år börjar underskottet i statsfinanserna att minska, när skatteinkomsterna ökar och stödåtgärderna upphör.

Ekonomin inom lokalförvaltningen har skärpts under de senaste åren. Också det innevarande året håller på att bli mycket svårt inom den kommunala ekonomin på grund av de ökade utgifterna till följd av recessionen och coronavirusläget. Den finansiella ställningen för lokalförvaltningen belastas dessutom av behovet av social- och hälsovårdstjänster och ökade utgifter till följd av den åldrande befolkningen.

De arbetspensionsanstalter som hör till en socialskyddsfond har tidigare alltid uppvisat ett klart överskott. År 2020 försvinner arbetspensionsanstalternas överskott tillfälligt i och med att arbetspensionsavgiften sänks temporärt och det försämrade sysselsättningsläget minskar avgiftsintäkterna. Dessutom fortsätter pensionskostnaderna att öka snabbt och den låga räntenivån bromsar upp ökningen av arbetspensionsanstalternas kapitalinkomster. De övriga socialskyddsfonderna uppvisar ett underskott när de många permitteringarna, den högre arbetslösheten och den temporära utvidgningen av utkomstskyddet ökar förmånsutgifterna.

Den offentliga skulden i förhållande till BNP har minskat måttligt under de senaste åren. I år ökar skuldkvoten drastiskt och stiger med nästan 10 procentenheter till närmare 70 procent. Den plötsliga ökningen av skuldkvoten beror på att BNP har minskat och i synnerhet på att statsförvaltningens, men också lokalförvaltningens, underskott har ökat kraftigt. År 2024 riskerar skuldkvoten redan att närma sig 80 procent.

Riskerna för de offentliga finanserna har en nära koppling till den allmänna ekonomiska utvecklingen. Det råder stor osäkerhet om hur länge coronavirusläget varar och hur väl ekonomin återhämtar sig efter att epidemin har upphört. Ju snabbare och kraftigare ekonomin återhämtar sig, desto mindre blir de skador som uppstår i den offentliga ekonomin. Om coronavirusläget och de avstängningsåtgärder som den medför visar sig vara långvarigare än väntat, blir minskningen av skatteinkomsterna större än väntat och arbetslöshetsutgifterna ökar snabbare än väntat. Dessutom utgör de villkorade åtagandena i de

offentliga finanserna, särskilt den betydande ökningen av garantierna, en risk för de offentliga finanserna. Borgensfullmakterna utökas också i år som en del av de stödåtgärder som riktas till företag. En omfattande realisering av ansvarsförbindelserna ökar de offentliga utgifterna och tillspetsar ytterligare ökningen av skuldkvoten.

Tabell 2. Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skatter och socialskyddsavgifter	42,4	42,1	42,1	43,6	42,8	42,8	42,8
Offentliga samfunds utgifter	53,4	53,3	59,8	57,9	57,2	56,9	56,8
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-0,9	-1,1	-7,2	-4,0	-4,1	-3,8	-3,7
— Statsförvaltningen	-1,2	-1,2	-5,5	-2,7	-3,0	-2,8	-2,6
— Lokalförvaltningen	-0,9	-1,2	-1,5	-1,7	-1,6	-1,5	-1,6
— Arbetspensionsanstalterna	1,0	0,9	0,0	0,3	0,4	0,5	0,5
— Övriga socialskyddsfonder	0,3	0,3	-0,3	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Primärt saldo	-0,7	-1,0	-7,2	-4,2	-4,3	-3,9	-3,8
Strukturellt saldo	-1,8	-2,4	-5,2	-2,7	-3,5	-3,5	-3,7
Offentliga samfunds bruttoskuld	59,6	59,4	69,1	71,5	73,8	76,3	78,7
Statsskulden ¹	44,9	44,3	51,9	53,2	54,5	56,1	57,5

¹ FM:s ekonomiska avdelnings bedömning av statsskulden avviker från den bedömning som gjorts utifrån budgeteringen, bl.a. på grund av uppdaterade inkomstprognoser.

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

Statsminister Marins regering ställde i sitt regeringsprogram som mål att de offentliga finanserna i en normalsituation för den globala ekonomin ska vara i balans 2023 och att den offentliga skulden ska minska i förhållande till BNP. Enligt finansministeriets prognos uppvisar den offentliga ekonomin ett underskott 2023 och skuldkvoten ökar. Spridningen av coronaviruset har dock lett till exceptionella omständigheter för den internationella ekonomin, euroområdet och Finlands ekonomi, och därför kan det inte heller anses att den internationella ekonomin befinner sig i en normal situation.

Såsom det beskrivs i avsnitt 2 ställs i denna plan för de offentliga finanserna, till följd av de exceptionella förhållandena, inga mål för det strukturella saldot för de offentliga finansernas undersektorer. Det är därför inte heller möjligt att bedöma hur målen uppnås.

Saldot för de offentliga samfunden och deras skulder enligt saldot och skulderna för de centrala sektorerna och enheterna utanför sektorerna

Saldot för de offentliga samfunden uppvisar ett betydande underskott 2020. I synnerhet statsförvaltningens centrala sektor, budgetekonomin, försvagas. Statsförvaltningen visar ett stort underskott också 2021—2024. Lokalförvaltningens centrala sektor, kommunerna och samkommunerna, visar också ett stort underskott under de följande åren. Socialskyddsfonderna uppvisar ett underskott 2020 och uppvisar därefter ett litet överskott. Det sammanräknade underskottet för enheterna utanför de centrala sektorerna är cirka 0,4 procent i förhållande till BNP.

De offentliga samfundens konsoliderade EDP-skuld i förhållande till BNP växer snabbt 2020. Skuldkvoten inom de centrala sektorerna växer mycket snabbt 2020 och därefter långsammare, men fortfarande snabbt. Största delen av skulden utgörs av skulden inom statens budgetekonomi. Också kommunernas och samkommunernas skulder är betydande. Av enheterna utanför de centrala sektorerna har främst fastighetsbolagen och några andra enheter skulder. Skulderna för enheterna utanför de

centrala sektorerna ökar långsamt med ett belopp per år som motsvarar enheternas underskott. En lista över de enheter som hör till de offentliga samfundens undersektorer finns på Statistikcentralens webbplats⁷.

Tabell 3. Saldot för de offentliga samfunden och deras skulder i förhållande till BNP enligt centrala sektorer och enheter utanför de centrala sektorerna

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Offentliga samfund sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,9	-1,1	-7,2	-4,0	-4,1	-3,8	-3,7
Skulder i förhållande till BNP	59,6	59,4	69,1	71,5	73,8	76,3	78,7
Centrala sektorer sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,6	-0,7	-6,8	-3,6	-3,8	-3,4	-3,4
Skulder i förhållande till BNP	57,4	57,0	66,3	68,3	70,3	72,5	74,7
Utomstående enheter sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Skulder i förhållande till BNP	2,3	2,3	2,8	3,2	3,5	3,7	4,0

3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin

Den finländska ekonomin har under det senaste decenniet lidit av en strukturomvandling inom industrin som har försämrat möjligheterna till ekonomisk tillväxt. Finlands BNP överskred nivån före finanskrisen 2008 först 2018, och produktivitetstillväxten är fortfarande svag. Förutom till följd av de svaga konjunkturutsikterna minskar tillväxten under de kommande åren till följd av att befolkningen i arbetsför ålder minskar. Den offentliga ekonomins svaga tillstånd har påverkats inte bara av den långa recessionen utan också av den snabba ökningen av antalet pensionärer. Bland annat de ökade pensionsutgifterna är en förklaring till att den offentliga ekonomin trots den gynnsamma konjunkturen under de senaste åren inte har lyckats uppvisa ett överskott.

Att de stora åldersklasserna går i pension är bara början på de utmaningar i anslutning till befolkningsutvecklingen som Finland står inför under de kommande decennierna. På tio år har försörjningskvoten försämrats från cirka 50 till cirka 60 personer som ska försörjas (under 15 år och över 65 år) per 100 personer i arbetsför ålder. Enligt befolkningsprognosen kommer försörjningskvoten att försämrats åtminstone under de följande 50 åren. Det förutspås att det i Finland år 2070 finns över 80 personer som ska försörjas per 100 personer i arbetsför ålder.

Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin är fortsättningsvis omfattande, vilket innebär att den offentliga ekonomins inkomster inte på lång sikt räcker till för att täcka utgifterna. Obalansen mellan inkomster och utgifter är en följd av utsikterna på medellång och lång sikt. Den plötsliga försämringen av den ekonomiska konjunkturen till följd av coronavirusepidemin och ökningen av de offentliga utgifterna ökar underskottet och skuldkvoten på medellång sikt. På längre sikt försvagas hållbarheten i de offentliga finanserna i synnerhet till följd av den åldrande befolkningen. En ökning av den äldre befolkningen medför högre pensionsutgifter och högre pensions-, hälso- och omsorgsutgifter. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder, vars skatter finansierar välfärdstjänsterna och socialskyddet. Det

⁷ http://www.stat.fi/meta/luokitukset/_linkki/julkisyhteisot.html

nuvarande totala skatteuttaget är därför inte tillräckligt för att finansiera de ökande utgifterna. Om de offentliga finanserna inte förstärks kommer en bestående obalans mellan inkomster och utgifter, dvs. hållbarhetsunderskottet, att leda till okontrollerad skuldsättning.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet är betydande i nuläget. Därför måste de offentliga finanserna anpassas på ett bestående sätt, inkomstbasen för de offentliga finanserna stärkas t.ex. genom åtgärder som förbättrar sysselsättningen, och framtida utgiftstryck dämpas genom strukturella reformer, så att inkomsterna och utgifterna på lång sikt är i balans.

4. Statens finansiella åtaganden och risker

Statens åtaganden kan delas in i direkta åtaganden och villkorliga åtaganden, som t.ex. genom borgen kan medföra en betalningsskyldighet för staten. Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem kan uppstå på olika håll inom statens budgetekonomi, statens fonder eller statens affärsverk. Staten kan även ha faktiskt ansvar t.ex. för att trygga kontinuiteten i samhällets funktioner, trots att en lag eller ett avtal inte direkt förpliktar staten till det. Det kan i krissituationer finnas behov t.ex. hos kommuner, statliga bolag eller finansmarknaden att utreda statens åtaganden.

I tabellen ingår en sammanfattning av statens tillgångar och av det nominella värdet för vissa definierbara åtaganden. Det är svårt att göra en entydig bedömning av riskerna i samband med åtagandena, och därför används i denna granskning för tydlighetens skull de nominella värdena för åtagandena. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaper. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera andra företag för vilka värderingen baserar sig på bokföringsvärdet.

I statens finansieringstillgångar kan värdet av bolagsinnehaven variera märkbart, bl.a. till följd av konjunkturerna. Staten har 2007—2019 genom sitt ägande fått utdelningsinkomster på 1,1—1,9 miljarder euro per år. År 2019 uppgick statens utdelningsinkomster till ca 1,4 miljarder euro.

Tabell 4. Sammanfattning av statens tillgångar och åtaganden, md euro

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tillgångar							
Statens							
realtillgångar	57,0	57,5	56,7	56,8	57,7	58,0	
% av BNP	27,9	27,8	26,8	26,1	25,5	24,7	
Statens							
finansiella							
förmögenhet ¹	65,1	67,6	69,6	70,5	71,0	73,3	81,8
% av BNP	31,9	32,7	32,9	32,4	31,4	31,3	34,0 ²⁾
— varav							
Statskassan	4,6	3,1	4,4	3,1	3,0	2,1	2,3
Solidium	8,2	7,6	6,8	7,8	8,6	6,8	7,5
Övrigt							
noterat							
aktieinnehav	9,5	10,9	10,2	11,5	15,2	15,5	19,0
Bostadsfonden							
fordringar	6,9	6,4	5,9	5,2	4,6	4,2	3,7

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Åtaganden							
Statsskulden	89,7	95,1	99,8	102,3	105,8	105,0	106,4
% av BNP	43,9	46,0	47,2	47,0	46,8	44,8	44,2 ²
Kommunerna							
as skuld	14,9	16,8	18,0	19,0	19,2	20,1	23,5
% av BNP	7,3	8,1	8,5	8,7	8,5	8,6	9,8 ²⁾
Statsborgen³							
% av BNP	35,0	39,2	44,2	46,1	52,3	56,6	60,2
— Finnvera	17,1	18,9	20,9	21,2	23,2	24,1	25,0 ²⁾
— Studielån	14,6	17,5	22,6	22,6	27,7	30,3	32,6
— EFSF	1,6	1,8	2,0	2,3	2,7	3,4	4,0
— Finlands	6,2	6,6	6,2	6,3	7,0	7,0	7,0
Bank							
— Statliga	0,7	0,6	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6
fonder							
— Övriga	11,2	11,8	12,3	13,2	13,8	14,6	15,5
Kapitalåtaganden							
% av BNP	17,1	17,2	17,8	18,0	17,9	17,9	17,9
	8,4	8,3	8,4	8,3	7,9	7,6	7,4 ²⁾
Övriga							
åtaganden	117,8	132,9	130,8	129,5	128,3	127,6	130,8
% av BNP	57,7	64,2	61,9	59,5	56,8	54,4	54,3 ²⁾
—							
Budgetekonomin⁴							
	115,4	130,4	128,3	126,9	125,5	124,7	128,0
—							
Fondekonomin							
	0,6	0,7	0,9	1,2	1,6	1,7	1,7
—							
Affärsverken							
	1,8	1,8	1,6	1,4	1,2	1,2	1,1

¹⁾ Tidsserien har uppdaterats på grund av en statistisk ändring.

²⁾ Förhandsbesked

³⁾ Statsborgen och statsgarantierna presenteras närmare i bilaga 12 till statsbokslutet.

⁴⁾ Innehåller pensionsansvar. Pensionsansvaret var 92,7 miljarder euro vid utgången av 2019.

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskuld, pensionsansvar, statsborgen och statsgarantier. Pensionsansvaret beräknades till 92,7 miljarder euro vid utgången av 2019. Den största ökningen under de senaste 10 åren har skett i statsskulden, de statliga borgensförbindelserna och statsgarantierna. Statsskulden har sedan 2008 ökat från 54 miljarder euro till 106,4 miljarder euro år 2019. Statens borgens- och garantistock har sedan 2010 ökat från 23,2 miljarder euro till 60,2 miljarder euro vid utgången av 2019.

I synnerhet har borgensstocken i anslutning till Finnvera och statens fonder ökat. Av fondernas borgensstock på 15,5 miljarder euro utgörs största delen, 15,3 miljarder euro vid utgången av 2019, av de garantier som ställts via Statens bostadsfond. Ökningen i Finnveras borgensförbindelser har gällt exportgarantier och Finnveras medelsanskaffning. Exportgarantiernas andel uppgick vid utgången av 2019 till 21 miljarder euro, av vilket det utnyttjade ansvarsbeloppet var 11,3 miljarder euro. Vid exportfinansiering är det typiskt att borgensansvaret koncentreras till vissa branscher och till stora

grupper av kunder. Ökningen i Statens bostadsfonds borgensstock har främst gällt sådan finansiering av hyreshus och bostadsrättshus som garanteras av staten och den garantistocken uppgick vid utgången av 2019 till 13,3 miljarder euro. Garantistocken för privatpersoners bostadslån uppgick vid utgången av 2019 till 2,0 miljarder euro. Finansieringen av hyreshus och bostadsrättshus är förknippad med en central risk när det gäller objekt som finansierats med statslån och beviljats statsborgen och som ligger i avfolkningsområden där beläggningen försvagas och värdet på fastigheterna sjunker. Utöver borgensansvaret är en avsevärd del av bostadsfinansieringen med statsborgen förbunden med statens räntestöd, som vid stigande räntenivåer ökar statens betalningsansvar.

I internationellt perspektiv är borgensförbindelserna inom den offentliga sektorn i Finland på hög nivå. Det är svårt att jämföra de nominella värdena för borgensförbindelser mellan olika länder bl.a. på grund av olika rapporteringspraxis. Enligt tillgängligt material från Eurostat var borgensförbindelserna inom Finlands offentliga finanser som helhet i förhållande till totalproduktionen de högsta bland EU-länderna 2018. Även i fråga om statsborgen är Finlands borgensnivå den högsta bland EU-länderna. Stocken för statsborgen växte i Finland snabbast i hela EU-området 2013—2018.

Till de villkorliga åtagandena räknas också de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella institut, som uppgår till ca 17,9 miljarder euro. Största delen av kapitalåtagandena har sedan 2012 bestått av de kapitalåtaganden som hänför sig till Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM), vilka uppgår till 11,1 miljarder euro.

På grund av den finansiella krisen i euroområdet uppgick Finlands åtaganden för det finansiella stöd och kapitaliseringen av stabilitetsmekanismen som betalades 2010—2018 vid utgången av 2019 till sammanlagt cirka 10,2 md euro. De på detta sätt fastställda åtagandena består av kapitalet för Europeiska stabilitetsmekanismen, det borgens- och garantiansvar som uppstår av stabilitetsmekanismernas lån för finansiellt stöd samt det bilaterala lånet som beviljats Grekland. Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) borgensansvar av det totala borgensansvaret uppgår till 7,0 miljarder euro och kapitalandelen för Europeiska stabilitetsmekanismen till 1,4 miljarder euro.

Riskerna i samband med de offentliga finanserna är ofta på många sätt bundna till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas genom samtidig påverkan av flera olika faktorer. Riskerna i samband med makrotvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns ägande, beviljade förbindelser och garantier samt övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Under normala konjunkturväxlingar realiseras vanligen endast en del av riskerna, men vid en omfattande extern chock kan riskerna för statsfinanserna vara avsevärda.

Kostnaderna för realisering av statens åtaganden kan utgöra en betydande börda för samhällsekonomin. Detta betonar vikten av en noggrann riskbedömning och riskhantering vid finansiella beslut som är bindande för staten och vid hanteringen och uppföljningen av åtagandena.

Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem behandlas närmare i den risköversikt som offentliggörs av finansministeriet.

Analysen ovan omfattar inte konsekvenserna av coronavirussituationen. Staten tvingas i en exceptionell kris genomföra olika slags stödåtgärder inom olika delområden av samhället och ekonomin. Åtgärdernas omfattning och varaktighet kan i detta skede inte fullständigt bedömas. Trycket på statskulden och borgensansvaren är avsevärt till följd av coronavirussituationen.

5. Statsfinanserna

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Beslut om ramen för valperioden 2020—2023 fattades i samband med regeringens första rambeslut den 7 oktober 2019. Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante-utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

Syftet med utgiftsregeln är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs. Avsikten är att garantera en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet.

Ramförfarandet fastställer maximibeloppet till ca 80 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna för statsfinanserna lämnas utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegarantin, bostadsbidraget och utgifterna för utkomststöd. De nämnda utgifterna inkluderas likväl i ramen när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna inverkar på dem. Utanför ramen lämnas dessutom bl.a. ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, de finansiella investeringarna och de utgifter där staten fungerar som teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående. Ramen omfattar inte heller fonder utanför statens budgetekonomi eller andra statsfinanser utanför de ämbetsverk och inrättningar som omfattas av statens budgetekonomi.

I ramen ingår även tilläggsbudgetarna för vilka det har reserverats en viss andel i ramarna, en s.k. tilläggsbudgetreserv. I de årliga rambesluten ges även ramarna för de olika förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden, dvs. utgiftstaket, som är bindande. Omfördelningar kan göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv som fördelas senare. Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, kan skillnaden följande år, oberoende av ramen, användas för utgifter av engångsnatur.

Regeringen har i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 konstaterat att det på grund av coronavirusutbrottet råder undantagsförhållanden i Finland. Regeringen överlämnade de första förordningarna om ibruktagning av beredskapslagen till riksdagen den 17 mars 2020. I det här läget begränsar anslagsramen för statsfinanserna inte år 2020. Regeringen har dock förbundit sig till ramförfarandet inom statsfinanserna och till ramen för valperioden, som ställdes i planen för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Ramen följs igen från och med 2021. Regeringen inleder aktiveringen av mekanismen för undantagsförhållanden enligt regeringsprogrammet.

Ramen för valperioden 2021—2023 (2021 års priser), mn euro

	2021	2022	2023
Rambeslut 7.10.2019	50 329	49 915	48 706
Justeringar av pris- och kostnadsnivån	558	551	539
Strukturella ändringar	17	4	10
Justerad ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserven)	50 903	50 471	49 254

I detta exceptionella läge bereder regeringen en proposition om höjning av Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakt till 12 miljarder euro. Av denna anledning har uppskattningen av utgifterna för

ersättningar av förluster under moment 32.40.47 höjts betydligt. Dessutom har bevilningsfullmakterna för stöd till små och medelstora företag som finansieras under momenten 32.20.40 och 32.30.42 höjts betydligt i den första tilläggsbudgeten och i den andra tilläggsbudgetpropositionen. På grund av det mycket osäkra läget och ibruktagandet av beredskapslagen till följd av de rådande undantagsförhållandena har man beslutat att den andel av utgifterna som hänför sig till höjningen av fullmakterna ändras till utgifter utanför ramen som ett medvetet undantag från regeringens regel för utgiftsramen. De kommande månaderna (och åren) kommer att visa vilket belopp av utgifterna de facto blir.

5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2021—2024

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2021 uppgå till 61,0 miljarder euro, vilket är 1,4 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2020 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). Utgiftsnivån sjunker, även om det i utgifterna för 2021 ingår 1,5 miljarder euro i kostnader för anskaffning av jaktplan, och denna summa i betydande grad börjar synas i statens utgifter 2021.

Utgifterna inom budgetekonomin ligger under ramperioden nära 61 miljarder euro (enligt pris- och kostnadsnivån 2021). Utgifterna i budgetekonomin beräknas öka nominellt med i genomsnitt ca 1,5 procent per år under ramperioden.

Jämfört med rambeslutet från hösten 2019 ökar utgifterna inom förvaltningsområdena 2021—2023 med i genomsnitt ca 1,6 miljarder euro per år. Av förändringen föränleds ca 0,4 miljarder euro per år av indexhöjningar. De konjunkturrelaterade utgifterna ökar avsevärt under alla år jämfört med det föregående rambeslutet, t.ex. med 1,1 miljarder euro år 2021.

Utgifter utanför ramen

Utgifterna utanför ramen beräknas 2021 uppgå till ca 11,4 miljarder euro, vilket är ca 1,1 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2020 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). De konjunkturrelaterade utgifterna minskar med ca 0,5 miljarder euro. Mervärdesskatteutgifterna ökar med ca 0,4 miljarder euro till följd av mervärdesskatteutgifter i anslutning till försvarsmaktens jaktplansanskaffningar. Jämförelsen mellan 2020 och 2021 påverkas i betydande grad av den försening av skatteinkomsterna som föränleds av ändringar i betalningsarrangemangen för beskattningen och som kommunerna ersätts för 2020. Ersättningen uppgår till ca 0,5 miljarder euro. År 2021 görs ett motsvarande avdrag, varvid den andel av skattekompensationerna till kommunerna som står utanför ramen blir negativ för 2021.

Åren 2022—2024 är utgifterna utanför ramen som helhet ca 11,7 miljarder euro.

Jämfört med rambeslutet från förra hösten ökar utgifterna utanför ramen med 1,0—1,2 miljarder euro åren 2021—2023. Detta beror huvudsakligen på att de konjunkturrelaterade utgifterna ökar. I utgifterna utanför ramen syns dessutom de ersättningar för förluster som följer av höjningen av Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakt samt de anslagsökningar som följer av höjningen av bevilningsfullmakterna för stöd till små och medelstora företag som beviljas av Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna. De ovannämnda har hänförts till en post som heter konsekvenser av undantagsförhållandena.

Utgifter utanför ramen, md euro

	2021	2022	2023	2024
Konjunkturrelaterade utgifter	5,3	5,1	5,1	4,8
Kompensation till kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna	-	0,6	0,8	0,9
Utgifter motsvarande inkomster från EU	1,1	1,1	1,1	1,1
Utgifter motsvarande intäkterna av penningspelsverksamhetens vinstmedel	1,0	0,9	0,9	0,9
Ränteutgifter	0,7	0,7	0,8	1,0
Finansiella investeringar	0,4	0,4	0,3	0,3
Tekniska genomgångsposter	0,3	0,3	0,4	0,4
Mervärdesskatteanslag	1,7	1,7	1,7	1,5
Överföring till statens televisions- och radiofond	0,5	0,5	0,5	0,5
Konsekvenser av undantagsförhållandena	0,4	0,2	0,2	0,1
Totalt	11,4	11,7	11,7	11,7

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar

I regeringsprogrammet konstateras det att utöver de strukturella ändringarna av ramarna justeras ramarnas totala nivå i motsvarande grad som prisnivån förändras. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån och de strukturella ändringarna behandlas närmare i bilaga 2.

Tabell 5. Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2021—2024, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2020

	2021	2022	2023	2024
23. Statsrådets kansli	196	194	193	195
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	25	25	25	25
Totalt	221	219	218	220
24. Utrikesministeriet	1 131	1 153	1 189	1 221
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	153	154	154	154
Totalt	1 284	1 306	1 343	1 375
25. Justitieministeriet	924	917	928	966
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	50	50	51	52
Totalt	974	967	978	1 017
26. Inrikesministeriet	1 406	1 365	1 347	1 356
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	120	145	144	144
Totalt	1 525	1 510	1 490	1 500
27. Försvarsministeriet	4 277	4 296	4 283	3 787

	2021	2022	2023	2024
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	747	750	749	628
Totalt	5 024	5 047	5 032	4 415
28. Finansministeriet	18 120	18 065	18 354	18 613
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	326	1 065	1 236	1 373
Totalt	18 446	19 130	19 589	19 987
29. Undervisnings- och kulturministeriet	6 378	6 439	6 349	6 353
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	594	640	573	573
Totalt	6 971	7 079	6 922	6 926
30. Jord- och skogsbruksministeriet	1 658	1 622	1 593	1 618
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	954	941	936	962
Totalt	2 612	2 563	2 529	2 580
31. Kommunikationsministeriet	2 399	2 381	2 240	2 241
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	985	996	1 041	972
Totalt	3 384	3 378	3 281	3 213
32. Arbets- och näringsministeriet	2 444	2 229	2 204	2 182
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	939	685	577	592
Totalt	3 383	2 914	2 781	2 774
33. Social- och hälsovårdsministeriet	10 264	10 223	9 993	10 014
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	5 724	5 516	5 438	5 191
Totalt	15 987	15 739	15 430	15 205
35. Miljöministeriet	288	197	196	199
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	9	9	9	9
Totalt	297	206	205	209
36. Räntor på statsskulden	-	-	-	-
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	741	701	801	976

	2021	2022	2023	2024
Totalt	741	701	801	976
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt¹	49 619	49 223	49 019	48 903
Uppskattning av utgifterna utanför ramen sammanlagt	11 374	11 688	11 747	11 666
Huvudtitlarna sammanlagt	60 994	60 911	60 766	60 570
Ramen för valperioden	50 903	50 471	49 254	-
— Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt ¹	49 619	49 223	49 019	48 903
—				
Tilläggsbudgetreserv	300	300	100	-
— Ofördelad reserv	159	117	135	-
— Reservering för framtidsinvesteringar ²	824	830	-	-

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

²⁾ Den s.k. ramreserveringen för framtidsinvesteringar har minskats med 16 miljoner euro år 2021 och med 20 miljoner euro år 2022 för att delvis finansiera ökningen av närvårdutbildningen.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2021—2024

Anslagsökningar till följd av coronavirusläget

På grund av coronavirusläget har regeringen i tilläggsbudgetarna för 2020 anvisat betydande anslag bl.a. för att underlätta företagens finansiella situation. Åtgärderna får återverkningar också på ramperioden. Utöver de diskretionära anslagsökningarna väntas också de konjunkturrelaterade utgifterna (t.ex. utkomstskyddet för arbetslösa, bostadsbidraget, det grundläggande utkomststødet) öka kraftigt till följd av den försämrade ekonomiska utvecklingen.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde riktas 2021 anslag till att underlätta företagens finansiella situation till ett belopp av 475 miljoner euro, och 2024 minskar beloppet till 142 miljoner euro. En betydande inverkan på anslagen under ramperioden har den proposition som regeringen berett för att höja Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakter till 12 miljarder euro. Av denna anledning har uppskattningen av utgifterna för ersättningar av förluster under moment 32.40.47 höjts betydligt. Ökningen av de ersättningar för förluster som staten betalar uppskattas uppgå till 155 miljoner euro år 2021, 161 miljoner euro år 2022, 155 miljoner euro år 2023 och 142 miljoner euro år 2024. Den höjning av bevilningsfullmakten för lån för forsknings- och innovationsverksamhet som 2020 beviljas via Business Finland höjer anslagsnivån med 120 miljoner euro år 2021 och med 30 miljoner euro år 2022. På grund av höjningen av Business Finlands fullmakter att bevilja understöd stiger anslagsnivån med 120 miljoner euro år 2021.

I avsnitt 8 granskas konsekvenserna av de åtgärder som hänför sig till coronavirusläget vad gäller den offentliga ekonomin som en helhet.

Dimensioneringen av vårdpersonalen enligt äldreomsorgslagen

Planen för de offentliga finanserna inbegriper anslagseffekterna av regeringens proposition om dimensioneringen av omsorgspersonalen i äldreomsorgslagen. För att täcka de ekonomiska konsekvenserna av lagförslaget höjs kommunernas statsandelar med 137,7 miljoner euro på 2023 års nivå och med 195,5 miljoner euro på 2024 års nivå utöver den finansiering på 70 miljoner euro som redan ingick i rambeslutet från oktober. För att öka närvårdarutbildningen anvisas ett temporärt tillägg på sammanlagt 116,5 miljoner euro åren 2021—2024. I anslutning till det nationella systemet för bedömning av äldre personers funktionsförmåga (RAI) anvisas Institutet för hälsa och välfärd dessutom ett årligt tillägg på 0,5—0,8 miljoner euro. Merkostnaderna till följd av förslaget om dimensionering av vårdpersonal finansieras med flera olika besparingar, av vilka de största är att kostnaderna för läkemedelsförsörjningen minskas med 60 miljoner euro från och med 2023 och att ersättningarna för privat sjukvård sänks. Genom digitalisering samt effektivisering av användning av köpta tjänster och konkurrensutsättning eftersträvas dessutom besparingar på sammanlagt 40 miljoner euro inom social- och hälsovården från och med 2023.

Sysselsättningsåtgärder

I planen för de offentliga finanserna ingår vissa anslagsökningar som syftar till att förbättra sysselsättningen. Till den helhet som gäller sysselsättning för dem som länge varit familjelediga anvisas 0,34 miljoner euro för närings-, trafik- och miljöcentralerna och 2 miljoner euro till offentlig arbetskrafts- och företagservice 2021 och 2022.

För arbets- och näringsbyråernas omkostnader anvisas till kommunförsöken med sysselsättning ett tilläggsanslag på 1,084 miljoner euro åren 2021 och 2022. Efter detta har för försöket reserverats sammanlagt ca 4 miljoner euro åren 2021—2022.

För att utveckla kontinuerligt lärande och kompetens och för åtgärder för att i samarbete med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen förbättra läs- och skrivförmågan och de grundläggande färdigheterna hos dem som är familjelediga anvisas 2 miljoner euro per år och avsikten är att detta ska riktas särskilt till invandrarföräldrar.

Bekämpning av grå ekonomi

I enlighet med regeringsprogrammet ska regeringen utvidga och påskynda åtgärder för att bekämpa grå ekonomi för att minska på det skattemässiga underskottet. I åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi anvisas sammanlagt 11,6 miljoner euro åren 2021–2023. Åren 2021—2023 bereder man sig på eventuella tilläggsåtgärder för bekämpning av grå ekonomi med sammanlagt 2,4 miljoner euro.

Anslagen för bekämpning av grå ekonomi enligt förvaltningsområde, 1 000 euro

Förvaltningsområde	2021	2022	2023
JM	462	402	66
IM	550	475	
FM	1 210	2 435	2 190
JSM	150	150	
ANM	887	1 453	912
SHM	70	70	70
Totalt	3 329	4 985	3 238

Statens tjänste- och arbetskollektivavtal

Ett förhandlingsresultat om statens avtalslösning för perioden 2020—2022 nåddes den 31 mars 2020. Detta rambeslut innehåller ännu inte avtalslösningens konsekvenser för budgetekonomins utgifter.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagsnivån för statsrådets kanslis huvudtitel är i genomsnitt ca 219 miljoner euro per år 2021—2024.

I anslaget för statsrådets kanslis omkostnader reserveras för planperioden årligen ca 128 miljoner euro.

Statsrådets kansli betalar Valtori för statsrådets terminalutrustnings- och användarstödtjänster (Valtti-tjänsten). Höjningen av kostnadsnivån för tjänsterna medför ett behov av prishöjningar, för vilket det reserveras tilläggsfinansiering på ca 1,5 miljoner euro per år.

För forskningsprojektet Finland i Ryssland 1917—1953, som genomförs åren 2020—2025, reserveras 480 000 euro per år under ramperioden.

För förenhetligande av utrikesförvaltningens datasäkerhetslösningar (inkl. internationell förmedling av material) i statsrådet reserveras 730 000 euro för 2021 och 2024.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för utrikesministeriets huvudtitel uppgår till ca 1,3—1,4 miljarder euro per år under ramperioden.

Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga självständigheten och den territoriella integriteten, förbättra Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd och upprätthålla ett fungerande samhälle. Utrikesförvaltningen stöder sig på ett omfattande nätverk av beskickningar. Åren 2021—2022 stärks nätverket av beskickningar i enlighet med vad som tidigare beslutats med tre nya beskickningar. Under ramperioden stärks hanteringen av inreseärenden vid utrikesförvaltningen både i beskickningarna och i ministeriet med målet att göra det lättare särskilt för experter att flytta till landet och att förkorta tiderna för att handlägga uppehållstillstånd på grund av arbete. Informationssäkerheten förbättras ytterligare, inklusive trygg informationsförmedling och tillräcklig personal inom datasäkerheten. För en grundlig renovering av vetenskapsinstitutet Villa Lante anvisas ett tillägg på 2 miljoner euro år 2021 och ett tillägg på 0,9 miljoner euro år 2022.

På lång sikt siktar regeringen mot ett mål i enlighet med FN-åtagandet där 0,7 procent av bruttonationalinkomsten används för utvecklingssamarbete och 0,2 procent av bruttonationalinkomsten används för stöd till de minst utvecklade länderna. Anslagen för det ordinarie utvecklingssamarbetet uppgår 2024 till 802 miljoner euro. Under ramperioden uppgår anslagen för utvecklingssamarbete i genomsnitt till ca 0,45 procent per år i förhållande till bruttonationalinkomsten. För finansiella investeringar inom utvecklingssamarbetet reserveras det årligen ca 130 miljoner euro.

Riktlinjerna i regeringsprogrammet, den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (2016), strategin för civil krishantering (2014) och åtgärdsprogrammet för fredsfrämjande (2011) har beaktats i anslagen för krishantering. Anslagen för militär krishantering uppgår under utrikesministeriets huvudtitel till 53 miljoner euro per år under ramperioden. Anslagen för civil krishantering stiger till 19,6 miljoner euro år 2023, vilket möjliggör en nivå på 150 experter i enlighet med regeringsprogrammet. För fredsfrämjande reserveras årligen 2,0 miljoner euro i enlighet med vad som tidigare fastställts.

Deltagandet i det regionala samarbetet är viktigt för Finland för att främja stabiliteten, säkerheten, den hållbara utvecklingen och de ekonomiska samarbetsmöjligheterna i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen. Målet är att arbeta för att internationell finansiering styrs till projekt som är viktiga för Finland. För samarbetet med Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen anvisas under ramperioden 2,4—3,0 miljoner euro per år.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgår till 974 miljoner euro år 2021 och till 1 017 miljoner euro år 2024. Anslagsnivån åren 2021—2023 är i genomsnitt ca 20 miljoner euro högre än i föregående rambeslut.

För de tilläggsutgifter som förvaltningsdomstolarna föranleds av det ökade antalet ärenden som gäller uppehållstillstånd anvisas ett årligt tillägg på 2,3 miljoner euro.

I syfte att realisera straffansvaret ökas resurserna till domstolarna, rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten samt konsumenttvistenämnden, åklagarmyndigheten och Brottspåföljdsmyndigheten med sammanlagt 3,5 miljoner euro år 2024.

I Åklagarmyndighetens omkostnader görs en årlig nivåhöjning på 2,5 miljoner euro från och med 2021.

Överföringen av de häktade till Brottspåföljdsmyndigheten förutsätter att lokalerna för häktade utökas. Avsikten är att det i anslutning till Vanda fängelse ska byggas en tillbyggnad med 160 platser, för vilket anvisas tilläggsanslag på 13,1 miljoner euro till Brottspåföljdsmyndigheten år 2024.

För ersättande av övervakningstekniken i fängelserna anvisas ett tilläggsanslag på 3,2 miljoner euro år 2021 och 2,9 miljoner euro år 2022.

Organisationer som främjar förebyggandet av våld i nära relationer anvisas ett årligt tilläggsanslag på 0,4 miljoner euro.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för inrikesministeriets huvudtitel är ca 1,5 miljarder euro per år under ramperioden.

Målet är att Finland ska vara en trygg rättsstat, att förstärka trygghetskänslan och att säkerställa säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga. Man sörjer för att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses och avvärjer rättskränkningar som riktas till människor. Inom inrikesministeriets förvaltningsområde fästs särskild uppmärksamhet vid förbättrande av människornas säkerhet, vid beredskap för nya säkerhetshot och vid stärkande av känslan av trygghet i vardagen. För förebyggande av radikaliserings anvisas ett tilläggsanslag på 0,3 miljoner euro per år.

Övergripande riktlinjer som sträcker sig över valperioderna utarbetas om utvecklandet av Finlands krishanteringspolitik för att förbättra verksamhetens genomslag och planmässigheten inom resursanvändningen. När det gäller civil krishantering, se även riktlinjerna för utrikesministeriets förvaltningsområde.

PTG-samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet fortsätter. Det administrativa samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna utvecklas och fördjupas.

För införandet av den reviderade versionen av Schengens informationssystem, SIS II, reserveras för Gränsbevakningsväsendet tilläggsfinansiering av engångsnatur på 300 000 euro år 2021 för att ändra de

nationella informationssystemen så att de motsvarar ändringarna i SIS. För motsvarande utgifter reserveras för polisen 1,67 miljoner euro år 2021 för utgifter för systemändringar och underhåll samt i detta skede preliminärt från och med 2022 ett belopp på 1,82 miljoner euro per år.

Polisen strävar efter att genom sin verksamhet särskilt minska brott mot den personliga integriteten och brott mot liv och hälsa, särskilt brott mot barn och våld i nära relationer. Radikalisering förebyggs genom samarbete mellan myndigheter och organisationer. Programmet för bekämpning av grå ekonomi fortsätter och anvisas mer finansiering och polisens prestationsförmåga inom utredningen av ekonomiska brott utvecklas. Utredningen och förebyggandet av brottslighet på nätet stärks. Det inrättas en grupp för att avslöja och undersöka människohandelsbrott. Förortspolisverksamheten, övervakningen av tung trafik och det förebyggande arbetet utvecklas. Antalet poliser utökas till 7 500 årsverken senast 2023, och finansieringen till detta har ökat i tidigare rambeslut. Under polisens omkostnadsmoment anvisas för anskaffningsutgifter för fordon och motsvarande en tilläggsfinansiering av engångsnatur på 10 miljoner euro år 2021 för tryggnad av polisens prestationsförmåga.

Det säkerställs att den nya underrättelseslagstiftningen tillämpas effektivt och på behörigt sätt. Skyddspoliserna får under ramperioden tillgång till nya datasystem som stöder verksamheten. För hyresutgifterna för skyddspolisens nya lokaler reserveras 9,5 miljoner euro i tilläggsfinansiering från och med 2024.

Gränsbevakningsväsendets kapacitet tryggas i en föränderlig omvärld och Gränsbevakningsväsendets omkostnader ökar under ramperioden i enlighet med tidigare rambeslut. Dessutom reserveras i omkostnaderna som en engångskostnad 10 miljoner euro för både 2021 och 2022 för att öka den operativa prestationsförmågan och för lokalsäkerheten 2,5 miljoner euro år 2021 och 2,4 miljoner euro år 2022.

I enlighet med regeringsprogrammet tryggas Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga. Nödcentralsverket har i det föregående rambeslutet anvisats tilläggsfinansiering. För att säkerställa att Räddningsinstitutets utbildning och FoUI-verksamhet är högklassig och ändamålsenlig reserveras 2,4 miljoner euro både 2021 och 2022.

Antalet kvotflyktingar uppskattas uppgå till 850—1 050 per år med beaktande av antalet asylsökande. Asylansökningarna behandlas utan onödiga dröjsmål i ett individuellt förfarande som garanterar rättssäkerheten. Målet är en behandlingstid på sex månader. Handläggningen av uppehållstillstånd på grund av arbete effektiviseras vid Migrationsverket och för detta ändamål ökas anslaget med 8,0 miljoner euro år 2021 och med 2,25 miljoner euro år 2022. Finansiering reserveras för den enhet som ersätter förvarsenheten i Helsingfors.

För vidareutveckling av UMA-systemet reserveras 4 miljoner euro år 2021 och 1 miljon euro år 2022.

Finansieringen av den inre säkerheten och migrationen för den nya sjuåriga EU-finansieringsperioden 2021—2027 inkluderas under inrikesministeriets huvudtitel separat från den föregående finansieringsperiodens medel.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för försvarsministeriets huvudtitel uppgår till 5,0 miljarder euro åren 2021—2023 och sjunker 2024 till 4,4 miljarder euro. Ändringen föranleds av de årliga finansieringsandelar som planerats för Försvarsmaktens projekt gällande multirollflygplan (HX). De anslag som ingår i ramen inbegriper under 2021—2023 finansiering för HX-projektet till ett belopp av 1,5 miljarder euro/år och 1,0 miljarder euro år 2024.

Finland sörjer för ett trovärdigt nationellt försvar och för tillräckliga resurser för det. Försvarsförmågan tryggar Finlands självständighet och territoriella integritet och den grundar sig på en beredskap och avväjningsförmåga som anpassats till verksamhetsmiljön. Det främsta målet är att skapa en förebyggande tröskel för användningen av militära maktmedel mot Finland eller hot om användning av dessa. Vid fördelningen av resurser för försvaret iakttas försvarsredogörelsen från 2017.

Under ramperioden genomförs projekt gällande sjö- och luftförsvarets huvudsystem. Inom dessa projekt ersätts marinens åldrande stridsfartyg och kapaciteten i fråga om flygvapnets Hornetplan. De anslag som ingår i ramen inbegriper en uppskattad finansiering för HX-projektet på sammanlagt 5,5 miljarder euro och utgifter för projektet Laivue 2020 till ett belopp av sammanlagt 771 miljoner euro.

För utgifter för materiel för militär krishantering reserveras årligen ca 61 miljoner euro. Anslag under utrikesministeriets huvudtitel används för att finansiera personalkostnaderna för militär krishantering.

I anslagen för anskaffning av försvarsmateriel, anslagen för anskaffning av multirollflygplan, Försvarsmaktens omkostnadsanslag (exkl. personalkostnader) och anslagen för militär krishantering (exkl. personalkostnader) görs det varje år kostnadsnivåjusteringar i enlighet med etablerad praxis.

Finansministeriets förvaltningsområde

Den årliga anslagsnivån för finansministeriets huvudtitel ökar från 18,4 miljarder euro år 2021 till 20 miljarder euro år 2024. Anslagsnivån höjs bl.a. av att anslagen för stöd till kommunerna ökar med 1,4 miljarder euro från år 2021 till år 2024.

För överföringen av uppgifter inom bil- och punktbeskattningen samt för ändringen av reformen av värderingssystemet i fråga om fastighetsbeskattningen anvisas Skatteförvaltningen tilläggsfinansiering på sammanlagt 12,8 miljoner euro åren 2021 och 2022.

I enlighet med regeringsprogrammet ska gruvdriften inte längre omfattas av skatteåterbäringen till energiintensiva företag och skatteåterbäringen till energiintensiva företag ska slopas under en övergångsperiod när skatten enligt skatteklass II för elström sänks. Ett tekniskt antagande är att dessa åtgärder infaller 2021 och 2022, varefter det uppskattas att återbäringarna av energiskatter sjunker med 119 miljoner euro år 2022 och med 230 miljoner euro år 2023.

För att säkerställa brottsbekämpningens verksamhetsförutsättningar anvisas för Tullens omkostnader ett årligt tillägg på 1,8 miljoner euro och för tilläggsutgifter som föranleds av användningen av TUVE-nätet ett årligt tillägg på 1,17 miljoner euro.

För de behov av tilläggsfinansiering som föranleds av statens gemensamma datasystem för ekonomi- och personalförvaltning reserveras 2021—2023 sammanlagt 12 miljoner euro.

Riktlinjer för nivån på Senatfastigheters investeringsfullmakt dras upp i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2021.

Anslagsnivån för pensionerna och ersättningarna under finansministeriets huvudtitel uppgår till 5,2—5,3 miljarder euro under ramperioden.

Enligt självstyrelselagen för Åland betalar staten ett avräkningsbelopp till landskapet som bestäms som en andel av statens inkomster. Riksdagen har godkänt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018 rd). En med den propositionen sammanhängande proposition med förslag till höjning av avräkningsgrunden till 0,47 procent har lämnats till riksdagen. Detta ökar det avräkningsbelopp som staten betalar med 4—7 miljoner euro per år under ramperioden.

Bedömningen av utvecklingen av medlemsavgiften till EU försvåras av de pågående förhandlingarna om EU:s budgetram. Medlemsavgiften beräknas stiga till nästan 2,6 miljarder euro i slutet av ramperioden. I och med att de antaganden som gäller utvecklingen av avgiftsbasen och fastställandet av övriga s.k. egna medel har uppdaterats har uppskattningen av avgifterna sänkts under de första åren av ramperioden jämfört med det föregående rambeslutet.

Stöd till kommunerna

Statsandelen för kommunal basservice är 7,3 miljarder euro år 2021 och den stiger under ramperioden till 7,8 miljarder euro. Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna minskar statsandelen för basservice med 13,5 miljoner euro. Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar av beskattningsgrunderna uppgår 2021 till 1,9 miljarder euro och stiger före utgången av ramperioden till 2,9 miljarder euro.

De utvidgningar av kommunernas uppgifter som det redan fattats beslut om och som därmed kommer att öka statsandelen för basservicen under ramperioden är t.ex. en höjning av den övre åldersgränsen för barnskyddet, tidigareläggning av studierna i det första främmande språket samt en utvidgning av rätten till vård och en minskning av gruppstorleken inom småbarnspedagogiken.

I samband med budgeten för 2020 överfördes kompensationerna för kommunernas förlorade skatteinkomster för 2010—2019 från momentet för statsandelen till kommunerna för ordnande av basservicen till ett eget moment. De kompensationer som överförts uppgick till sammanlagt 1 967 miljoner euro.

Till följd av coronavirusläget ersätts kommunerna för de temporära förseningar av kommunal-, samfunds- och fastighetsskatteinkomsterna som föranleds av ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen. Anslaget höjdes med 547 miljoner euro år 2020 för betalning av ersättningar för förluster av skatteinkomster. Motsvarande avdrag görs i ersättningen till kommunerna för förlorade skatteinkomster 2021. Genom åtgärden utjämnas inflödet av kommunernas skatteinkomster under det tillfälliga betalningsarrangemanget inom beskattningen. År 2020 görs också ett tillägg på 35 miljoner euro i intäkterna från kommunalskatten med anledning av temporära ersättningar till dem som till följd av coronavirusläget är borta från arbetet utan lön. Detta tillägg hänvisas till den kommunala ekonomin.

För incitamentsystemet för digitalisering i kommunerna anvisas 10 miljoner euro per år 2021—2023. Finansieringen för incitamentsystemet är en överföring från statsandelen för kommunal basservice. År 2024 görs det inte längre någon överföring.

Regeringen har inlett beredningen av en social- och hälsovårdsreform med beaktande av beredningen under tidigare valperioder och de konstitutionella villkoren. Reformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälsojänster samlas hos självstyrande områden som är större än kommuner. Även ordnandet av räddningsväsendet överförs till landskapen. Konsekvenserna av reformen beaktas i planen för de offentliga finanserna när en proposition om reformen har lämnats till riksdagen.

En proposition med förslag till reform av äldreomsorgslagen när det gäller en personaldimensionering på 0,7 anställda har lämnats till riksdagen och den finansiering som hänförs till den har beaktats under statsandelsmomentet. Frågan beskrivs närmare i avsnitt 5.3 och 6.2.

De frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av den behandlas som en helhet i avsnitt 6.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden i genomsnitt till 7 miljarder euro per år.

Läropliktsåldern höjs till 18 år och samtidigt blir utbildningen på andra stadiet avgiftsfri. För utvidgning av läroplikten och för avgiftsfri utbildning på andra stadiet reserveras det i enlighet med tidigare beslut 22 miljoner euro år 2021, 65 miljoner euro år 2022, 107 miljoner euro år 2023 och 129 miljoner euro år 2024. Stärkandet av elev- och studerandevårdstjänsterna samt genomförandet av kvalitets- och jämlikhetsprogrammet för den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken fortsätter under ramperioden i enlighet med tidigare beslut.

Reformen av yrkesutbildningen förs vidare. För att kunna anpassa verksamheten till den ändrade personaldimensioneringen reserveras för utbildningen av närvårdare 27 miljoner euro år 2021, 43 miljoner euro år 2022, 30 miljoner euro år 2023 och 16,5 miljoner euro år 2024.

För tryggnad av verksamheten vid Sameområdets utbildningscentral och för ökning av utbildningsvolymerna i samiska anvisas under ramperioden årligen 0,2 miljoner euro. För inredning av samemuseet Siida i samband med dess ombyggnad och för förberedelser inför en utställning i anknytning till utvidgningen av museet anvisas 1,4 miljoner euro år 2021.

Finlands Akademi anvisas en bevilningsfullmakt av engångsnatur på 10 miljoner euro år 2021 för att sammanställa forskning om klimatförändringen och öka forskningens genomslag. Med stöd av en donation från Sitra kapitaliseras universiteten med 33 miljoner euro år 2020 och med 67 miljoner euro år 2022. Kapitaliseringen görs på basis av genomslaget av universitetens forskning och deras medelsanskaffning. Ett omfattande utnyttjande av samt öppenhet i fråga om forskningsmaterial, forskningsresultat och kunnande främjas. Utvecklingsprogrammet för databaserad forskning fortsätter. För digitalisering av dokumentmaterial anvisas Riksarkivet 1,5 miljoner euro per år 2021—2023 i syfte att undvika nya utrymmen för pappersarkiv.

Studiestödet möjliggör studier på lika villkor samt främjar planmässiga studier på heltid och kortare studietider.

Statsandelssystemet för scenkonst reformeras och för reformen anvisas en tilläggsfinansiering på 3 miljoner euro år 2022. För beredningen av Nationalmuseets verksamhetsmodell och utställningsprogram anvisas 0,15 miljoner euro årligen 2021—2023 och 0,35 miljoner euro år 2024. För Nationaloperans och Nationalbalettens tillfälliga lokaler reserveras 0,8 miljoner euro år 2022.

Intäkterna av de vinstmedel av penningspelsverksamhet som anvisas för att främja idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete beräknas jämfört med det föregående rambeslutet minska under ramperioden. Genomförandet av den idrottspolitiska redogörelsen fortsätter i enlighet med det föregående rambeslutet. För stödande av verkstadsverksamheten för unga reserveras under ramperioden i enlighet med tidigare beslut ett tillägg på 2 miljoner euro per år.

Som en åtgärd som hänför sig till främjandet av sysselsättningen anvisas under ramperioden årligen 2 miljoner euro för att förbättra läs- och skrivförmågan och de grundläggande färdigheterna hos dem som är familjelediga. För åtgärder med snabb verkan i anslutning till åtgärdandet av bristen på kompetent arbetskraft överförs 10 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde 2023 och 2024 till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden till ca 2,6 miljarder euro.

I enlighet med regeringsprogrammet satsar man under ramperioden särskilt på markanvändningssektorns klimatåtgärder, en klimatvänlig livsmedelspolitik, tryggnad av den biologiska mångfalden samt minskande av belastningen på vattendragen, vattenhushållning och skydd mot översvämningar.

Genom klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn stärks kolsänkorna och kollagren samt anpassningen till klimatförändringen på kort och lång sikt. Åtgärderna genomförs i tre helheter: ett klimatsäkert jordbruk, ett klimatsäkert skogsbruk och åtgärder som hänför sig till förändringar i markanvändningen. Dessutom ökas åtgärdernas verkningfullhet genom ett forsknings-, informations- och utvecklingsprogram för markanvändningssektorn samt genom utveckling av markanvändningssektorns naturresursdata.

EU:s gemensamma jordbruks- och landsbygds politik reformeras under den budgetperiod som börjar 2021. Jord- och skogsbruksministeriet bereder utifrån Finlands nationella behov en s.k. CAP-plan som innehåller ett förslag till stödssystemhelhet för den kommande budgetperioden. Förslaget utarbetas med beaktande av målen för EU:s gemensamma jordbruks- och landsbygds politik, prioriteringarna i regeringsprogrammet och en så effektiv och ändamålsenlig fördelning av den tillgängliga finansieringen som möjligt. Det har ännu inte fattats något beslut om EU-finansieringens belopp eller om den nationella finansieringen för finansieringsperioden 2021—2027, vilket är orsaken till att anslagsnivåerna för 2021—2024 beräknats motsvara anslagsnivån för innevarande programperiods fyra första år. Direkta stöd som i sin helhet finansieras av EU fortsätter under ramperioden på 2020 års nivå. Betalningar till programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och till Europeiska havs- och fiskerifondens åtgärdsprogram för åren 2014—2020 ingår ännu i ramperioden. Finansieringen av dem ingår i ramen för förvaltningsområdet i enlighet med hur programmen framskrider. Beslut om finansieringen av jordbruksinvesteringar och stödssystemets innehåll från och med 2022 fattas i CAP-planen och i samband med anslagsbesluten för den kommande budgetperioden.

Genomförandet av redogörelsen om politiken för geografisk information fortsätter och bostadsdatasystemet vidareutvecklas. De strategiska utvecklingsprojekten fokuserar under ramperioden på digitala tjänster.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under kommunikationsministeriets förvaltningsområde uppgår i genomsnitt till 3,3 miljarder euro per år under ramperioden.

Inom trafikledshållningen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i transportnätet och för att få ökningen av det eftersatta underhållet att stanna av och minska. Anslagsnivån för basunderhållet av transportinfrastrukturen är under ramperioden i genomsnitt ca 1,3 miljarder euro per år.

Upprätthållandet och utvecklandet av transportnätet ska effektiviseras bl.a. genom bättre utnyttjande av information och nya metoder för kartläggning av transportnätets skick samt fullskaligt utnyttjande av informationsmodellering. Planeringen av transportnätet ska utvecklas så att den beaktar digitaliseringens och automatiseringens inverkan på framtidens trafiksystem och trafikmängder.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde betjänar samhället genom att det möjliggör verksamhetsmiljöer för nya digitala tjänster. För digitala tjänster inom transport och kommunikation skapas en fungerande marknadsmiljö så att nya affärsverksamhetsmöjligheter och export möjliggörs och urvalet av tjänster växer. De nya tjänsterna och den nya förtjänstlogiken, automatiseringen av trafiken och de förändrade kundbehoven förutsätter nya flexibla nätlösningar.

Utnyttjandet av digitaliseringen främjas genom smidigare och förnyad reglering samt genom att skapa ramar för utveckling av trafiktjänsterna och automatiseringen.

Av stödet till kollektivtrafiken anvisas 20 miljoner euro per år för klimatpolitiska åtgärder.

För köp av skärgårds- och förbindelsefartygstrafik görs 2022 ett tillägg på 1,25 miljoner euro för reparation av bryggor inom förbindelsefartygstrafiken så att de reparationer av bryggor som inletts 2020 kan fortsätta.

Meteorologiska institutet anvisas ett tillägg på 0,75 miljoner euro åren 2021—2022 och 0,25 miljoner euro åren 2023—2024 för utveckling av Sodankylä internationella satellitjordstation.

Överföringen till statens televisions- och radiofond är 543,3 miljoner euro per år under ramperioden.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den sammanlagda anslagsnivån för arbets- och näringsministeriets huvudtitel uppgår till 3,4 miljarder euro år 2021. Anslagen under huvudtiteln sjunker i slutet av ramperioden till 2,8 miljarder euro.

Anslagen för förvaltning är 792 miljoner euro år 2021 och minskar därefter under ramperioden till 756 miljoner euro. Minskningen beror huvudsakligen på bortfall av tillägg av engångsnatur.

I omkostnaderna för Säkerhets- och kemikalieverket har gjorts en höjning av anslagsnivån på 1 miljon euro för tryggnad av verkets verksamhet 2021—2022. I närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader görs en höjning på 2,1 miljoner euro år 2021, 2,8 miljoner euro år 2022, 1,3 miljoner euro år 2023 och 0,6 miljoner euro år 2024. Ökningen beror huvudsakligen på uppgifter som hänför sig till främjande av invandras integration och arbetskraftsinvandring, den helhet som gäller sysselsättning för personer som länge är familjelediga, tidsbundna tilläggsuppgifter till följd av byte av finansieringsperiod (CAP27) och utbetalningsuppgifter inom tillsynen över stödet till jordbruket. En central rådgivningstjänst för införande av finansiella instrument på EU-nivå och internationell nivå inrättas.

I arbets- och näringsbyråernas omkostnader görs en höjning på 3,8 miljoner euro åren 2021—2022, av vilket belopp 1,1 miljoner euro riktas till kommunförsöket med sysselsättning, 2,5 miljoner euro till stärkande av Navigatorn och 0,2 miljoner euro till genomförande av en modell som främjar läroavtalsutbildning.

För stärkande av kartellövervakningen görs i Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader en höjning på 0,24 miljoner euro från och med 2022.

Anslagen för förnybarhet och koldioxidsnålhet minskar under ramperioden från 1 171 miljoner euro till 846 miljoner euro. Minskningen beror på bortfallet av utbetalningen av den företagsfinansiering som höjts på grund av coronavirusläget samt av tillägg av engångsnatur som följer av regeringsprogrammet. Det tillägg av engångsnatur på 800 miljoner euro som på grund av coronavirusläget gjordes i Business Finlands fullmakt för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i den första tilläggsbudgeten för 2020 och i den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 beräknas under ramperioden föranleda

utbetalningar på ytterligare 120 miljoner euro år 2021. Business Finlands fullmakter att bevilja understöd ökar under ramperioden från 328 miljoner euro till 341 miljoner euro. Den engångshöjning av bevillningsfullmakten för lån som beviljas av Business Finland på 300 miljoner euro som föreslås i den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 på grund av coronavirusläget beräknas öka anslagsbehovet med 120 miljoner euro år 2021 och med 30 miljoner euro år 2022. Business Finlands lånefullmakter uppgår till något under 147 miljoner euro per år.

I statsunderstödet till Teknologiska forskningscentralen har det gjorts en höjning på 12 miljoner euro år 2021, 7 miljoner euro år 2022 och 2 miljoner euro från och med 2023. Med hjälp av höjningen säkerställs centralens deltagande i EU:s nya ramprogram Horizon Europe.

Anslagen för sysselsättningen och företagsamheten minskar under ramperioden från 937 miljoner till 686 miljoner euro. Minskningen av anslagsnivån beror i huvudsak på att kompensationsstödet för de indirekta kostnaderna för den tidsbundna utsläppshandeln upphör 2021. Anslagsnivån minskar under ramperioden också på grund av att utbetalningarna av den företagsfinansiering som höjts på grund av coronavirusläget minskar. Det tillägg på sammanlagt 400 miljoner euro som gjordes i fullmakten för understöden för utvecklande av företag i den första tilläggsbudgeten för 2020 och i den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 beräknas under ramperioden föranleda utbetalningar på ytterligare 80 miljoner euro år 2021 och 45 miljoner euro år 2022. Anslaget för de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna uppgår under ramperioden till 299—276 miljoner euro per år. Under momentet har i poster som överförs anvisats besparingar enligt regeringsprogrammet till ett belopp av 3,4 miljoner euro år 2021 och 1,9 miljoner euro åren 2022—2024. Dessa hade tidigare riktats till förvaltningsområdets omkostnadsmoment. Från och med 2023 överförs 10 miljoner euro per år från anslaget till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde för den helhet som gäller kontinuerligt lärande.

Avsikten är att Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakter höjs till 12 miljarder euro på grund av coronavirusläget. Av denna anledning har uppskattningen av utgifterna för ersättningar av förluster under ramperioden höjts med 155 miljoner euro år 2021, 161 miljoner euro år 2022, 155 miljoner euro år 2023 och 142 miljoner euro år 2024.

För åtgärder som främjar integrationen och sysselsättningen för invandrare anvisas sammanlagt ca 10 miljoner euro åren 2021 och 2022. År 2023 minskar anslaget till 4 miljoner euro när de tidsbundna tilläggen på 3 miljoner euro för handlednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare och för utvidgningen av kommunernas multidisciplinära kompetenscenterverksamhet avslutas.

För statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet reserveras 176 miljoner euro år 2021, 180 miljoner euro år 2022, 178 miljoner euro år 2023 och 174 miljoner euro år 2024. Anslagsnivån innefattar ett tillägg med anledning av en höjning av åldersgränsen för eftervård för ensamkommande minderåriga (2,6 miljoner euro år 2021, 5 miljoner euro per år från och med 2022).

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel är under ramperioden i genomsnitt 15,6 miljarder euro. Anslagsnivån påverkas av konjunkturbetingade faktorer (bl.a. arbetslöshetsgraden), förändringar i befolkningsstrukturen samt av att finansieringen av framtidsinvesteringarna av engångsnatur enligt regeringsprogrammet avslutas 2022. Jämfört med det föregående rambeslutet har anslagsnivån höjts betydligt till följd av att de konjunkturrelaterade utgifterna har stigit.

Beredningen och samordningen av det internationella jämställdhetspriset överfördes från statsrådets kansli till social- och hälsovårdsministeriet från och med 2020. Med anledning av detta har man beaktat

en överföring på 0,15 miljoner euro från och med 2021 samt för priset, som delas ut vartannat år, 0,5 miljoner euro åren 2021 och 2023.

Verkställandet av tillväxtstrategin inom hälso- och sjukvården stöds fortsättningsvis genom att man säkerställer att verksamheten vid de nationella kompetensklustren (Genomcentret, cancercentrumet, neurocentrumet, centrumet för läkemedelsutveckling och biobanksverksamheten) utvecklas under ramperioden. För kompetensklustren har det anvisats ett belopp av sammanlagt 5 miljoner euro åren 2021—2022.

För genomförandet av färdplanen för läkemedelsärenden föreslås under ramperioden sammanlagt 12 miljoner euro, varav 5 miljoner euro år 2021, 4 miljoner euro år 2022, 1 miljon euro 2023 och 2 miljoner euro år 2024.

Nedsättningarna av de arbetslöshetsförmåner som ingår i aktiveringsmodellen slopades 2020 och kostnadseffekterna har beaktats under ramperioden 2021—2024. Kostnadseffekten av höjningen av den nedre åldersgränsen för löntagares rätt till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa har justerats.

För att säkerställa utbildningen av specialister inom företagshälsovården fortsätter nivåförhöjningen på 1,0 miljoner euro i statens ersättning från och med 2023.

Verksamheten vid Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS) utvidgas från och med 2021 till att omfatta även yrkeshögskolestuderande. I enlighet med det tidigare rambeslutet anvisas för finansieringen av verksamheten 65,8 miljoner euro i statlig medfinansiering.

För finansieringen av läkarhelikopterverksamheten anvisas ett anslag på ca 28 miljoner euro per år. Dessutom har man för omkostnaderna för de två nya baserna beaktat ett tillägg på 8,8 miljoner euro från och med 2022.

För Folkpensionsanstaltens omkostnader anvisas ca 470 miljoner euro per år, i vilket jämfört med det föregående rambeslutet som tillägg har beaktats bl.a. nödvändiga ytterligare satsningar på informationssäkerheten och som avdrag effekterna av slopandet av nedsättningarna av de arbetslöshetsförmåner som ingår i aktiveringsmodellen.

Nivån på rehabiliteringsanslaget för frontveteraner har fastställts så att nivån på det anslag som finns till förfogande för rehabilitering per år tryggar veteranernas tjänster inom äldreomsorgen. Eftersom veteranerna blir allt färre minskar behovet av anslag från 246,5 miljoner euro i början av ramperioden till 112,9 miljoner euro vid slutet av ramperioden. I anslagen har man beaktat den reform som trädde i kraft för ramperioden den 1 november 2019, där krigsveteraner får rätt till samma tjänster som tillhandahålls i hemmet som krigsinvalidier får.

Fronttilläggen höjs från och med den 1 april 2020 från 50,19 euro till 125 euro i månaden. Höjningen gäller också fronttillägg till veteraner som är bosatta utomlands. Kostnadseffekten av höjningen är 4,6 miljoner euro år 2021 och 1,7 miljoner euro i slutet av ramperioden.

I finansieringen till ordnandet av medling vid brott görs en nivåförhöjning på 0,15 miljoner euro från och med 2021.

För utveckling av barn- och familjetjänster och för en fortsättning på programmet för utveckling av barn- och familjetjänster har reserverats ett anslag på sammanlagt 13 miljoner euro åren 2021—2022.

För utveckling av social- och hälso­jänsterna har det reserverats ett anslag på sammanlagt 252,7 miljoner euro åren 2021—2022. Utvecklingsprojekten gäller bl.a.

- tryg­gan­de av tillgången till basservice­n bl.a. genom vård­garan­tin samt samord­nan­de av klientens väg mellan socialtjänster och hälso­jänster
- för­bät­tring av vården och omsorgen av äldre genom utveck­lan­de av närståen­de­vården och hemvården samt utar­betan­de av ett för­valtningsöver­gri­pan­de ålders­pro­gram.

Anslaget för skyddshem ökar till 24,6 miljoner euro fram till 2022. Med tilläggsanslaget ökas skyddshems­nätets kapacitet.

Lagstiftningen om avbrytar­hjälp reformeras från och med 2022, och för de ut­gifts­ökningar som ändringarna medför har det redan tidigare reserverats 6 miljoner euro per år från och med ikraftträdandet av ändringarna. För reformen av det avbrytarsystem som förvaltas av LPA reserveras 2 miljoner euro för 2021.

Till följd av de preciserade inkomst­pro­no­serna för Veikkaus Ab sänks anslags­nivån för under­stöd som betalas till sammanslutningar och stiftelser under ram­pe­rioden från 360 miljoner euro till 340 miljoner euro.

De frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av den behandlas som en helhet i avsnitt 6. Anslagseffekterna av regeringens proposition om dimensionering av vårdpersonalen i äldreomsorgslagen behandlas i avsnitt 5.3.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Den totala anslags­nivån för miljöministeriets huvudtitel sjunker under ram­pe­rioden från 297 miljoner euro till 209 miljoner euro. Minskningen av anslaget för­an­leds främst av att anslag för naturvård som delvis är av engångs­na­tur inte längre beviljas. Inom miljöministeriets förvaltningsområde används inte bara anslagen i budgeten utan också anslag ur Statens bostadsfond och Oljeskyddsfonden, som är fonder utanför budgeten.

Ur Statens bostadsfond reserveras högst 15 miljoner euro per år för kommunalteknikbidrag i anslutning till avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtalen) och för startbidrag för byggandet av bostäder till rimligt pris högst 30 miljoner euro per år ända fram till 2023. De bidrag som nämns ovan beviljas förutsatt att de nya avtalen om markanvändning, boende och trafik blir till. Genom investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov stöder man förbättrandet av utbudet av bostäder för de svagaste grupperna med totalt 90 miljoner euro per år med medel ur Statens bostadsfond. Möjligheterna för äldre att bo hemma, undersökningar av byggnaders skick och installering av hissar i efterhand stöds under ram­pe­rioden med reparationsunderstöd för vilka det reserveras högst 33,5 miljoner euro år 2021, 36,5 miljoner euro år 2022 och 21,95 miljoner euro åren 2023 och 2024. Från och med 2024 finansieras reparationsunderstöden i sin helhet genom budgeten. För understöd för vård av byggnadsarvet reserveras 1,7 miljoner euro per år under ram­pe­rioden.

Förortsprogrammet finansieras ur Statens bostadsfond med sammanlagt 16 miljoner euro åren 2021—2022. För energiunderstöd till husbolag används 80 miljoner euro åren 2021—2022. Ombyggnader av statsunderstödda ARA-bostäder under­stöds med högst 20 miljoner euro åren 2021—2022 för att de ska lämna sig bättre för äldre personer.

För genomförande av det strategiska program för främjande av cirkulär ekonomi som är under beredning reserveras i enlighet med ett tidigare beslut sammanlagt 2,7 miljoner euro inom miljöministeriets förvaltningsområde åren 2021—2023. Med anslaget genomförs utvecklingsarbeten och projekt som främjar en cirkulär ekonomi. För främjande av klimatarbetet i kommunerna och regionerna reserveras ett tilläggsanslag på 4 miljoner euro år 2021. För organisationsunderstöden anvisas en årlig höjning på 0,4 miljoner euro, så att den totala anslagsnivån stiger till 2,13 miljoner euro.

Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattendragen fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård och programmet för återvinning av näringsämnen. Dessutom riktas resurser till att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen och till åtgärder för att skydda grundvattnen. För genomförandet av programmet för effektiviserat vattenskydd som inleddes 2019 reserveras i enlighet med det tidigare rambeslutet sammanlagt 39 miljoner euro åren 2021—2023. För genomförande av undersökning och riskbedömning av utvinningsavfall på gamla gruvområden anvisas tilläggsfinansiering på 1 miljon euro år 2021.

Enligt regeringsprogrammet ska Finland uppnå målen i FN:s konvention om biologisk mångfald, dvs. stoppa förlusten av biologisk mångfald. Av denna orsak ökas finansieringen av naturvården under regeringsperioden. Anslagen till naturvården har redan höjts i enlighet med det föregående rambeslutet. Anslagsökningen inom miljöministeriets förvaltningsområde varierar på grund av tillägg av engångsnatur mellan ca 100 miljoner euro och 43 miljoner euro.

5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och förvaltning

Viktiga informationssystemprojekt

I ramen har det reserverats ca 43 miljoner euro åren 2021—2022 och ca 15 miljoner euro åren 2023—2024 för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

Viktiga informationssystemprojekt som pågår för närvarande är bl.a. jord- och skogsbruksministeriets projekt Digitaliserade rekommendationer för skogsvård och reformen av programvaran för skogsberäkningar, reformen av Valviras alkoholnäringsregister, projektet för utveckling och digitalisering av statsunderstödsverksamheten, informationssystemet för Rättsregistercentralens myndighetsverksamhet, förvaltnings- och specialdomstolarnas samt åklagarväsendets och de allmänna domstolarnas system för verksamhetsstyrning och dokumentförvaltning samt förnyandet av befolkningsdatasystemet vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. För att den planerade finansieringen ska tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt exakta bl.a. i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller försvinna och projektets genomförbarhet. I de projekt där det krävs finansministeriets utlåtande enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning (1301/2019) får utlåtandet inte innehålla ställningstaganden som hindrar eller avsevärt fördröjer projektets framskridande. Finansministeriet gör upp samarbetsavtal med respektive ministerium om de projekt som ska finansieras. Finansministeriet förutsätter i regel att statens gemensamma projektportfölj utnyttjas vid uppföljningen av projekten.

Regeringsprogrammets digitaliseringsprojekt, såsom utvecklandet av den digitala identiteten och den elektroniska identifieringslösningen, fortsätter under ramperioden. I ramen har det dessutom för åren 2023—2024 reserverats sammanlagt ca 28 miljoner euro för utveckling och stegvis ibruktagande av en ny lösning för kommunikationstjänster som ska ersätta den nuvarande myndighetsradionättjänsten VIRVE.

Ekonomi- och personalförvaltning

Statens ekonomi- och personalförvaltning görs produktivare genom att man fortsätter att på frivillig basis koncentrera uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och genom att man utvecklar förfaringsätt och för statsförvaltningen gemensamma datasystem för ekonomi- och personalförvaltning. Ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna fortsätter att genomföra ytterligare ändringar som stöder produktivitetens utvecklingen inom ekonomi- och personalförvaltningen och en utökad användning av de tjänster Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning erbjuder.

Tillvägagångssätten inom ekonomi- och personalförvaltningen effektiviseras genom att nya tjänster införs och genom automatisering av existerande tjänster vid Servicecentret. Utvecklandet av produktionsprocesserna och automatiseringen fortsätter bl.a. genom användning av robotiserad processautomation. Nyttan med Handi-lösningen, som tagits i bruk inom alla statliga ämbetsverk och inrättningar, realiserar genom en effektivisering av processen från beställning till betalning. Statens personalförvaltning utvecklas inom ramen för utvecklingsprojektet för HR-funktioner i samarbete mellan finansministeriet och Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning. Syftet med projektet är en effektivisering av statens HR-funktioner med 304 årsverken före 2029 (målsättning i planen för de offentliga finanserna). Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning vidareutvecklar tillgängligheten och funktionerna i informationssystemet Kieku. Informationssystemet Kieku förnyas i enlighet med utvecklingsplanen för systemarkitektur som färdigställs i början av 2020.

Utveckling av statens upphandling

Den nationella strategi för offentlig upphandling som utarbetas inom samarbetsforumet Upphandlingar styr utvecklandet av statens upphandling. Utvecklingsåtgärderna riktas i större utsträckning än tidigare till att täcka all upphandling inom den offentliga sektorn. Inom statens upphandling förverkligas mål som definieras i strategin under ledning av finansministeriet och i samarbete med de viktigaste aktörerna och Hansel Ab.

Statens investeringar i lokaler

I statens lokaler eftersträvas nolltolerans i fråga om problem i anknytning till inomhusförhållandena. I fråga om Senatfastigheters investeringar fokuseras särskilt på satsningar på inomhusförhållanden. Möjligheter till sam användning av lokalerna och bl.a. statens mål i fråga om klimatneutralitet stöds genom att statens fastighets- och lokalstrategier uppdateras. Senatfastigheters självkostnadsbaserade hyressystem utvidgas under ramperioden till ämbetsverksnivå så att kostnaderna och hyrorna för ämbetsverkens lokaler motsvarar varandra bättre än för närvarande.

Det program för effektivisering av statsförvaltningens användning av lokaler som det fattades beslut om under den föregående regeringsperioden fortsätter enligt planerna fram till 2029 med målet att uppnå en total besparing på 150 miljoner euro.

Digitaliseringens och produktivitetens inverkan på statsförvaltningens omkostnader

På grund av utvecklingen av digitaliseringen av statens verksamhet och av produktiviteten minskar statens samtliga omkostnader med 0,5 procent per år från och med 2020 med utgångspunkt i omkostnaderna för varje förvaltningsområde, minskade med utgifterna för lokaler. För justitieministeriets, inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområden samt för Tullens omkostnader gäller ett mål på 0,3 procent. Minskningen av statens omkostnader stiger från 18 miljoner euro 2020 till 73 miljoner euro 2023. Minskningarna fortsätter inte efter 2023.

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin

De ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin liksom skatteinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt cirka 1½ procent per år 2020—2024. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin är cirka 85 procent. År 2021 förväntas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 54,1 miljarder euro. Utgångspunkten för inkomstprognosen för statens budgetekonomi är bedömningen av den samhällsekonomiska utvecklingen på medellång sikt. Den ekonomiska tillväxten bedöms bli negativ 2020 till följd av den chock som coronaviruset orsakat Finland och världsekonomin. Statens skatteinkomster minskar 2020 också till följd av de omfattande åtgärderna för att stödja företagen. Den största av åtgärderna är att tillfälligt möjliggöra betalningsarrangemang till förmånligare villkor än tidigare. Ekonomin kommer dock att återhämta sig under 2021 och 2022, varvid också fördröjda skatteinkomster förväntas flyta in retroaktivt till budgeten. I inkomstposterna för ramperioden har man beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som det beslutats om i regeringsprogrammet.

Ändringar i beskattningsgrunderna

De ändringar i beskattningsgrunderna som lagts fram i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering har beaktats i skatteinkomstprognoserna. Ett mål för skattepolitiken är att trygga Finlands skatteunderlag och finansieringen av välfärdsstaten. Skatteunderlaget stärks och särskilt de indirekta skatterna skärps under regeringsperioden. Inom ramen för skattereformen för hållbar utveckling ökas styrningen av utsläppen från energiproduktionen genom att man slopar systemet med återbäring av energiskatt för den energiintensiva industrin och sänker punktskatten på elström i skatteklass II till den miniminivå som EU tillåter. Dessutom skärps beskattningen av bränslen för arbetsmaskiner och uppvärmningsbränslen med 100 miljoner euro och beskattningen av drivmedel med 250 miljoner euro under valperioden. Avkastningen av energiskatten ökar på grund av att skattestödet för paraffinisk dieselolja slopas stegvis under regeringsperioden. Regeringen preciserade våren 2020 vissa tidigare beslut i fråga om energiskatterna. Dessa beslut ingår dock inte i siffrorna i planen för de offentliga finanserna. För att kompensera för höjningarna av de indirekta skatterna lindras beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare med cirka 200 miljoner euro år 2020. Utöver de ändringar av skattegrunderna som ingår i regeringsprogrammet fördubblades rätten till avskrivningar på maskin- och anläggningsinvesteringar 2020—2023 för att uppmuntra till sådana investeringar.

En del av ändringarna av skattegrunderna träder i kraft stegvis under regeringsperioden. De största skärpningarna av beskattningen gäller indirekta skatter. På ramperiodens skatteintäkter inverkar också vissa beslut som fattats under förra valperioden. I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

Tabellen nedan innehåller en uppskattning av de effekter ändringarna i beskattningsgrunderna har på statens skatteinkomster på årsnivå. Den inverkan som ändringarna av grunderna har på varje års skatteinflöde enligt kassaprincipen beror på den exakta tidtabellen för när ändringarna träder i kraft och hur stor fördröjningen i fråga om inflödet är. Inverkan av ändringarna i skattegrunderna på kassainflödet till statens inkomster blir således under ikraftträdandeåret mindre än beräkningen på årsnivå.

Tabell 6. Effekterna på statens skatteintäkter på årsnivå till följd av de centrala ändringarna i skattegrunderna (mn euro)

	2021	2022	2023	2024
Indexjusteringen i beskattningen av förvärvsinkomster	-225	-207	-216	-225
Slopande av ränteavdragsrätten för bostadslån	8	8	8	
Skattelättnader för personalemissioner	-4	-8	-12	

	2021	2022	2023	2024
Höjning av punktskatten på tobak	50	50	50	
Höjning av punktskatten på alkohol (tekniskt antagande)	50			
Höjning av punktskatten på elström i fråga om gruvor till skatteklass I (tekniskt antagande)	22			
Höjning av skatten på uppvärmningsbränslen (tekniskt antagande)	33	33	33	
Slopande av skattestödet för paraffinisk diesel (tekniskt antagande)	70		50	
Slopande av skattefriheten för produkter av mindre värde som förs in från länder utanför EU	40			
Höjning av nedre gränsen för mervärdesskatten till 15 000 euro	-20			
Överföring av värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärm nätet till skatteklass II (tekniskt antagande)	-7			
Sänkning av skatteklass II för elström som en del av ett arrangemang där skatteåterbäringen till energiintensiva företag slopas (tekniskt antagande)	-111	-111		
Höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar	-24	6	16	283

Utvecklingen av skatteinkomsterna 2020—2024

Under ramperioden inverkar den avsevärda svacka och de relaterade åtgärder för att stödja företagen som följer av coronavirusituationen på skatteinkomsterna 2020. I och med att BNP minskar stannar skatteinkomsterna 2020 på en avsevärt lägre nivå än året innan. Dessutom minskar skatteinkomsterna på grund av den möjlighet till betalningsarrangemang till förmånligare villkor än normalt som tillfälligt erbjuds skattebetalarna. Detta beräknas skjuta fram de sammanräknade skatteinkomsterna 2020 för samtliga skattetagare med sammanlagt 1,4 miljarder euro, varav effekten på statens skatteinkomster är närmare 0,8 miljarder euro. Merparten av de fördröjda skatterna flyter in under 2021. Antalet skattebetalare som söker betalningsarrangemang är dock mycket svårt att förutse.

Skatteunderlaget för **skatten på förvärvs- och kapitalinkomster** beräknas minska något 2020 och öka från och med 2021 med i genomsnitt 2,6 procent per år under ramperioden. Tillväxten i förvärvsinkomster beräknas bli mycket liten 2020 och kapitalinkomsterna beräknas minska. Löneinkomsterna minskar 2020 och arbetslöshetsförmånerna ökar. Pensionsinkomsterna ökar under ramperioden snabbare än löneinkomsterna när antalet pensionärer ökar och pensionssystemet mognar. I det uppskattade inflödet av förvärvs- och kapitalinkomstskatter har regeringsprogrammet för statsminister Marins regering beaktats. I skatteintäktskalkylerna för 2024 ingår dessutom som ett tekniskt antagande en indexjustering av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster. Lättnaderna i fråga om betalningsarrangemang beräknas minska statens skatteintäkter med 77 miljoner euro 2020 och öka intäkterna med samma belopp 2021.

De totala intäkterna från **samfundsskatten** enligt debitering beräknas minska med 13,5 procent 2020 och öka från och med 2021, i huvudsak på motsvarande sätt som rörelseöverskottet enligt nationalräkenskaperna, med i genomsnitt 4,3 procent per år. Lättnaderna i fråga om betalningsarrangemang beräknas minska statens skatteintäkter med 94 miljoner euro 2020 och öka intäkterna med samma belopp 2021. I slutet av ramperioden ökar skatteintäkterna till följd av att tidsbegränsningen i fråga om de höjda avskrivningarna på lösa anläggningstillgångar som gäller 2020—2023 upphör. Effekterna av en ändring som grundar sig på direktivet om beskattning av gränsöverskridande omvända hybridarrangemang och som träder i kraft 2022 bedöms i detta skede bli

små. Intäkterna från samfundsskatten är känsliga för konjunkturutvecklingen. Förändringar i den ekonomiska tillväxten och företagens resultat kan orsaka betydande ändringar i inflödet.

Intäkterna från **mervärdesskatten** beräknas 2020—2024 öka med i genomsnitt 2,2 procent. Intäkterna från mervärdesskatten minskar 2020 med uppskattningsvis 7,0 procent och ökar 2021 med 13,2 procent. Därefter är utvecklingen i fråga om skatteintäkterna jämnare. Tillväxtprognosen för intäkterna från mervärdesskatten baserar sig främst på utvecklingen i fråga om privathushållens konsumtionsutgifter. Skatteintäkterna minskar något till följd av att den nedre gränsen för mervärdesskatteskyldigheten eventuellt höjs vid ingången av 2021. Skatteintäkterna ökar något på grund av att skattefriheten för varor vars värde är under 22 euro och som förs in från länder utanför EU slopas vid ingången av 2021. Lättnaderna i fråga om betalningsarrangemang beräknas minska statens skatteintäkter med 571 miljoner euro 2020 och öka intäkterna med samma belopp 2021.

Intäkterna från **punktskatter** beräknas 2020—2024 i sin helhet öka med i genomsnitt 0,2 procent per år. Skatteintäkterna minskar till följd av den exceptionella situationen 2020 och den ändring av förfallodagen för betalning av skatt som görs 2021. Intäkterna från punktskatter ökar under ramperioden på grund av höjningarna av punktskatterna på tobak och alkoholdrycker samt energiskatterna. Sänkande effekt på tillväxttakten för intäkterna från mervärdesskatten har sänkningen av skatteklass II för elström som en del av ett arrangemang där skatteåterbäringen till energiintensiva företag slopas, en minskad förbrukning av skattepliktiga bränslen samt en ökad andel av lindrigare beskattade biobränslen genom distributionsskyldigheten för biobränslen.

Intäkterna från **bilskatten** beräknas minska med i genomsnitt 5,1 procent per år. I och med att den privata konsumtionen minskar kommer försäljningen av nya personbilar 2020 att minska med uppskattningsvis 12 %. Under ramperioden förväntas försäljningen av personbilar återhämta sig så att det i slutet av granskningsperioden säljs 107 000 nya bilar. Intäkterna från bilskatten minskar till följd av den förväntade minskningen av koldioxidutsläppsvärdena från fordon under ramperioden. Storleken på bilskatten beror på fordonets allmänna detaljhandelsvärde och på koldioxidutsläppen, vilket innebär att lägre utsläppsvärden sänker skatteprocenten för fordon.

I fordonsskatten ingår en grundskatt som tas ut på basis av koldioxidutsläpp samt en drivkraftsskatt som tas ut för andra än bensindrivna person- och paketbilar samt lastbilar. Intäkterna från fordonsskatten beräknas öka med i genomsnitt 1,1 procent per år.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

I slutet av ramperioden beräknas inkomsterna av blandad natur vara på så gott som nuvarande nivå. Intäkterna från penningspelsverksamhet minskar under granskningsperioden med cirka 130 miljoner euro. Utvecklingen beror bland annat på de åtgärder som vidtagits för att minska skadeverkningarna av penningsspel. Inkomsterna från EU för utveckling av landsbygden minskar i början av ramperioden på grund av tidsmässiga faktorer i samband med att stödprogramperioden upphör. Inkomstposten för utdelning uppgår varje år till något över 1 miljarder euro, vilket är i genomsnitt ca 200 miljoner euro mindre än utfallet under föregående valperiod. Statens upplåningsbehov minskas 2021—2024 med intäkter från försäljning av aktier. I inkomsterna av försäljning av aktier ingår utöver ett årligt belopp på 400 miljoner euro de försäljningar som hänför sig till finansieringen av framtidsinvesteringar. De försäljningar som behövs för finansieringen av framtidsinvesteringar uppgår till sammanlagt 1,3 miljarder euro och infaller 2021—2022.

Tabell 7. Finansministeriets uppskattning av ordinarie inkomster inom budgetekonomin 2020—2024, md euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2020—2024 genomsnittlig förändring per år, %
	budgeter ad					
Skatteinkomster sammanlagt	42,3	46,2	46,4	47,6	48,7	1,6
— skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	9,6	10,0	10,3	10,6	10,9	2,0
— samfundsskatt	2,9	4,2	3,7	3,8	4,0	2,3
— mervärdesskatt	17,7	20,0	20,0	20,6	21,0	2,2
— punktskatter	7,3	7,0	7,5	7,5	7,5	0,8
— övriga skatteinkomster	4,8	5,0	5,0	5,2	5,3	1,3
Inkomster av blandad natur	5,9	5,6	5,7	5,8	5,9	-0,6
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	1,5	2,4	2,4	1,7	1,7	3,0
— Utdelningsinkomster och inkomster av försäljning av aktier	1,1	2,1	2,1	1,4	1,4	7,2
Inkomster sammanlagt¹	49,7	54,3	54,6	55,2	56,4	1,3

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi

Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på 6,7 miljarder euro 2021. Underskottet kommer att minska med 6 miljarder euro från och med 2020. År 2021 minskar utgifterna till följd av coronavirusläget och skatteinkomsterna återhämtar sig. Samtidigt försämras balansen 2021 jämfört med 2020 av att utgifterna för jaktplansanskaffningarna börjar synas i budgetekonomin från och med 2021. I slutet av ramperioden uppskattas underskottet vara ca 7,4 miljarder euro.

Jämfört med planen för de offentliga finanseringa hösten 2019 försämras balansen i budgetekonomin under ramperioden med ungefär två och en halv miljard — knappa fyra miljarder euro per år.

Statsskulden antas öka till ca 126 miljarder euro 2021. Statsskuldens förhållande till bruttonationalprodukten ökar under hela ramperioden. Statsskulden uppskattas 2024 uppgå till ca 148 miljarder euro, vilket är ca 57½ % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Utvecklingen av statsfinansernas och hela den offentliga ekonomins underskott och skulder granskas ur nationalräkenskapernas perspektiv i avsnitt 3.2.

Tabell 8. Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2020—2024, md euro, gängse priser

	Budget+ti lläggsbud getprop. 2 2020	2021	2022	2023	2024
Budgetekonomins uppskattade inkomster sammanlagt ¹	49,7	54,3	54,6	55,2	56,4
Budgetekonomins uppskattade utgifter sammanlagt, gängse priser ²	62,4	61,0	61,9	62,9	63,8

	Budget+tilläggsbudgetprop. 2				
	2020	2021	2022	2023	2024
Uppskattning av budgetekonomins balans	-12,7	-6,7	-7,3	-7,6	-7,4
Statsskulden i förhållande till BNP, %	52	53	54½	56	57½

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statliga fonder utanför statsbudgeten

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, universitetsfastighetsbolagen, Aalto Holding Oy, Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, Gasonia Oy, Governia Oy, Hansel Ab, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Hetli Oy, Självständighetsjubileets barnstiftelse, Leijona Catering Oy, Nationalgalleriet, Maakuntien tilakeskus Oy, Senatfastigheter, Solidium Oy, SoteDigi Oy, Suomen Malmijalostus Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Valtion kehitysyhtiö Vake Oy, Vimana Oy, Tapio Ab, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Arbetshälsoinstitutet och Rundradion Ab.

Statliga fonder är Statens bostadsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Stabilitetsfonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden.

Statsunderstödet för VTT Ab:s verksamhet uppgår under ramperioden 2021—2024 till drygt 94 miljoner euro.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering, som bl.a. omfattar inkomster av avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab har sedan ingången av 2013 grundat sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. En parlamentarisk arbetsgrupp föreslog i sin rapport 2016 att ingen indexjustering görs åren 2017—2019. År 2019 gjordes dock en indexjustering och därefter görs indexjusteringarna i enlighet med lagen om statens televisions- och radiofond. Anslaget utanför ramen ligger under ramperioden 2021—2024 på nivån 543 miljoner euro.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tretton börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. År 2019 intäktförde Solidium totalt 338 miljoner euro till staten. Solidium Oy:s avkastningsutveckling vände uppåt i början av fjolåret och hela årets intäkter uppgick till 14,9 procent. Värdet på Solidium Oy:s innehav uppgick i slutet av 2019 till 8,2 miljarder euro.

Statens utvecklingsbolag Valtion kehitysyhtiö Vake Oy, som bildades 2016, är ett bolag som sköter statliga specialuppgifter och som har till uppgift att få det kapital som staten placerat i bolag att omsättas

aktivt och skapa värde i de bolag det har i sin ägo. Landskapens servicecenter Vimana Oy bildades 2017. Bolaget producerar och erbjuder tjänster i anslutning till digitalisering och IKT-tjänster till landskapen. SoteDigi Oy är ett bolag som sköter statliga specialuppgifter och som har till uppgift att utveckla riksomfattande lösningar för kund- och patientinformationssystem samt andra nya digitala lösningar för social- och hälsovården. SoteDigi Oy och Vimana Oy gick samman till ett riksomfattande bolag i februari 2020.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, som har centraliserade ansvaret för ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

De pensionsavgifter som Statens pensionsfond samlar in utgör en av de mest betydande inkomstposterna för fonderna. I övriga inkomster av skattenatur ingår bland annat de försörjningsberedskapsavgifter som tas ut för bränsle samt de avgifter som Stabilitetsfondens tar ut av bankerna. Inkomsterna och utgifterna av skattenatur sjunker i slutet av ramperioden när den resolutionsfond som ingår i Stabilitetsfonden år 2024 uppnår den målnivå som uppställts för den, varför den stabilitetsavgift som tas ut av bankerna utgår.

Överföringarna till statsbudgeten hänför sig närmast till finansieringen av pensionsutgifter. Av de pensioner som betalas täcks 40 procent genom en intäktsföring från statens fond. Största delen av de lån som fonderna beviljar och de inkomster som kommer från återbetalningen av dessa lån hänför sig till Kärnavfallshanteringsfondens verksamhet. Avfallshanteringsskyldiga har rätt att för viss tid få lån mot trygghande säkerheter. Bostadsfonden har inte längre beviljat nya lån efter 2007, och därför fortsätter minskningen i återbetalningen av lån som fonden beviljat. Som en del av regeringens engångsinvesteringar och tidsbundna framtidsinvesteringar riktas resurser ur Statens bostadsfond bland annat till genomförandet av förortsprogrammet, energiunderstöd till husbolag och åtgärder för att förbättra äldre personers möjligheter att bo längre hemma. Utan finansoperationer skulle den finansiella ställningen för fonderna utanför budgeten på medellång sikt uppvisa ett litet underskott.

Tabell 9. Statliga fonder utanför budgeten, mn euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skatter och inkomster av skattenatur sammanlagt	418	420	416	422	423	198
Inkomster av blandad natur	161	186	97	97	100	100
Pensionsavgifter	1 457	1 484	1 497	1 518	1 539	1 579
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	387	399	378	377	373	393
Överföringar från budgeten	522	623	598	533	533	533
Inkomster exkl. finansoperationer	2 946	3 111	2 985	2 947	2 967	2 802
Återbetalning av beviljade lån	1 877	1 884	2 351	2 258	2 206	2 005
Inkomster sammanlagt	4 823	4 995	5 336	5 205	5 173	4 807
Konsumtionsutgifter	126	332	130	131	132	134
Överföringsutgifter	1 040	1 118	1 037	1 035	1 013	735
Ränteutgifter	2	1	1	1	1	1
Överföringar till budgeten	1 909	1 946	1 977	1 984	1 992	1 992
Övriga utgifter	21	20	10	8	7	5
Utgifter exkl. finansoperationer	3 098	3 416	3 155	3 158	3 146	2 866

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beviljade lån samt övriga finansinvesteringar	1 478	1 957	1 893	1 884	1 895	1 915
Utgifter sammanlagt	4 577	5 374	5 048	5 042	5 041	4 781
Över- eller underskott, netto	246	-378	288	163	133	26

Affärsverken

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk som har till uppgift att använda, vårda och skydda den av staten direktägda, obebyggda jord- och vattenegendom som den har i sin besittning. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Skogsbruk och annan affärsverksamhet som sker på marknadsvillkor ska Forststyrelsen bedriva genom de dotterbolag som den äger. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruket har bolagiserats till Metsähallitus Metsätalous Oy, som helt och hållet ägs av staten. Forststyrelsen betalar intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. Forststyrelsen besitter ca 12,5 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden med ett balansvärde på ca 3,8 miljarder euro. Av detta är ca 2,6 miljarder euro grundkapital med avkastningskrav. År 2019 uppgick Forststyrelsekoncernens omsättning till 362,8 miljoner euro och årsresultatet var 128,8 miljoner euro. I budgeten för 2020 intäktför Forststyrelsen 138,9 miljoner euro till staten. Forststyrelsens årliga intäktsföring beräknas minska till 120 miljoner euro före utgången av ramperioden.

Senatfastigheter är ett statligt affärsverk som har till uppgift att i enlighet med målen för statens lokalstrategi producera arbetsmiljölösningar för kunderna och att höja organisationernas prestationsförmåga i statsförvaltningen. Senatfastigheters affärsverksamhet grundar sig på utvecklande av arbetsmiljöer och av fastighetsförmögenheten, uthyrning av lokaler och erbjudande av lokaltjänster till kunderna. Senatfastigheter kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet främst finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten. Senatfastigheter verkar enligt företagsekonomiska principer. Senatfastigheters tillgångar är i den finska statens ägo och i affärsverkets besittning. Senatfastigheter har inte några offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter.

Åren 2020—2024 uppgår fastighetsförsäljningarna till sammanlagt 460 miljoner euro. År 2019 intäktförde Senatfastigheter 35 miljoner euro och åren 2020—2024 hålls den årliga intäktsföringen på samma nivå. Resultatet av hyresverksamheten försvagas av den hyressänkning på 30 miljoner euro som genomförs från och med ingången av 2020. I intäktsföringsnivån beaktas också de ökade investeringarna, som sammanhänger med reparationer av objekt med dålig inomhusluft. Självförsörjningsgraden sjunker i slutet av planeringsperioden till 60 procent.

5.7. Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling med tanke på såväl ekonomin, människornas välfärd som miljön.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ”Ett inkluderade och kunnigt Finland” är målet att Finland senast 2030 ska vara ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.

Ett klimatneutralt Finland i planen för de offentliga finanserna 2021—2024

I planen för de offentliga finanserna ingår anslag som kan bedömas främja målen för ett klimatneutralitet i regeringsprogrammet. Med dessa anslag främjas bl.a. en välmående miljö och natur samt den

biologiska mångfalden t.ex. genom anskaffning av naturskyddsområden och genom anslagen för utvecklingssamarbete. Utsläppen ska minskas bl.a. genom att förnybar energi stöds och kollektivtrafik främjas. Forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt främjar de bioekonomiska lösningarna och utvecklar Finland till ett mer koldioxidsnålt samhälle. EU:s förgröningsstöd, miljöersättningar och främjande av ekologisk produktion har stor betydelse för att jordbruket ska utvecklas i en hållbar riktning med avseende på miljön. Anslagen anvisas särskilt till arbets- och näringsministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, miljöministeriets och utrikesministeriets förvaltningsområden.

Vid fördelningen av de anslag för att främja ett koldioxidsnålt samhälle som ingår i planen för de offentliga finanserna har utgångspunkten varit de strategiska helheterna i regeringsprogrammet.

I planen för de offentliga finanserna främjas mål som hänför sig till klimatneutralitet med sammanlagt ca 2,0 miljarder euro 2021, och 2024 sjunker beloppet till ca 1,7 miljarder euro. Anslagsnivån för 2021 höjs av tidpunkten för understöden till västmetron och vissa andra tidsbundna spårprojekt. Dessutom ligger tyngdpunkten för tilläggen enligt regeringsprogrammet på början av ramperioden, eftersom de tidsbundna framtidsinvesteringarna upphör 2022. De klart största strategiska helheterna i regeringsprogrammet är dels åtgärderna för att skapa ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden, dels de åtgärder som ska trygga en hållbar utveckling inom jordbruket.

Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har det skett vissa tids- och volymmässiga förändringar i fråga om anslagen för att främja ett koldioxidsnålt samhälle, däremot har det inte gjorts några betydande diskretionära ändringar i fråga om dessa utgifter.

Klimatfonden

Regeringen har beslutat inrätta en klimatfond med Statens utvecklingsbolag VAKE Oy som bas. Dess verksamhet koncentreras bland annat på bekämpningen av klimatförändringen. Beredningen av ärendet pågår.

Tabell 10. Ett klimatneutralt Finland, centrala åtgärder åren 2021–2024 (miljoner euro)

	2021	2022	2023	2024
3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden	580	510	475	439
3.2 Finland – större än sin storlek i världen	277	284	294	303
3.4 Ett livskraftigt Finland	238	220	223	223
3.4.1 Utveckling och underhåll av transportnätet	214	124	106	106
3.4.2 Jordbruket	709	677	637	676
Totalt	2 019	1 815	1 734	1 747

Skatter

Det finns flera skatter som kan anses främja målen för klimatneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med målen för hållbar utveckling kan det i dem ingå enskilda beskattningsstrukturer som är såväl förenliga som icke-förenliga med målen.

Enligt regeringsprogrammet bereds som ett led i skattereformen för hållbar utveckling under perioden 2020—2023 en skattereform i syfte att främja övergången till ett klimatneutralt Finland. Den hållbara

skattereformen består av en översyn av energibeskattningen och beskattningen av fordonstrafiken, åtgärder som främjar cirkulär ekonomi genom beskattning och en utredning av möjligheten att införa utsläppsbaseade konsumtionsskatter.

Man har beslutat stärka styrningen av utsläppen från energiproduktionen genom att systemet med återbäring av energiskatt för den energiintensiva industrin slopas och genom att sänka punktskatten på elström i skatteklass II till den miniminivå som EU tillåter. Skattesubventionen för kombinerad el- och värmeproduktion sänks och skattenivån för uppvärmningsbränslen höjs så att skatteintäkterna under valperioden ökar med sammanlagt 100 miljoner euro. Dessutom strävar man efter att överföra värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärm nätet till skatteklass II för elström för att främja elektrifieringen.

Redan tidigare har det som ett led i att främja regeringens klimatmål beslutats om en höjning av skatterna på drivmedel med 250 miljoner euro. Ändringen träder i kraft i augusti 2020. Som en del av den nedskärning av företagsstöden som ingår i regeringsprogrammet har man redan tidigare beslutat slopa kvalitetsgraderingen av paraffinisk dieselolja stegvis med en avkastningseffekt på 120 miljoner euro, eftersom det inte längre finns grunder för graderingen i och med att fordonsbeståndet förnyas. När det gäller företagsstöd är målet i det fortsatta arbetet en betydande nedskärning av de stöd som har negativa miljö- och klimatkonsekvenser.

Miljöskadliga stöd

Med miljöskadliga stöd avses stöd som leder till ökad nyttjandegrad i fråga om naturresurser och ökad belastning på miljön i företag eller branscher som stöds. Miljöskadliga stöd kan ha positiva effekter med tanke på andra politiska mål.

I samband med budgetpropositionen för 2020 uppskattades det utifrån tidigare utredningar att det sammanlagda beloppet på de miljöskadliga stöden uppgår till ca 3,5 miljarder euro.⁸ (se avsnitt 6 i allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 2020).

6. Den kommunala ekonomin

Den del i planen för de offentliga finanserna som gäller den kommunala ekonomin innehåller en utgiftsbegränsning för den kommunala ekonomin och andra riktlinjer för statsminister Marins regering när det gäller kommunernas ekonomi och uppgifter. Planen innehåller också en granskning av effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin samt utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin på medellång sikt enligt kommunernas räkenskaper. Den granskning av den kommunala ekonomin som presenteras här kompletteras av programmet för kommunernas ekonomi, som utarbetas separat i samband med planen för de offentliga finanserna.

6.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

I enlighet med statsrådets förordning (120/2014) anges det i planen för de offentliga finanserna en med målet för det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin konsekvent euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder innebär för den kommunala ekonomin. Regeringen satte hösten 2019 i sin första plan för de offentliga finanserna som mål att lokalförvaltningens strukturella saldo 2023 får uppvisa ett underskott på högst 0,5 procent i förhållande till totalproduktionen.

⁸ Totalsumman innehåller såväl anslag som skattestöd, som inte är sinsemellan jämförbara. Totalsumman anges endast för att ge en bild av dess omfattning. Av totalsumman utgörs omkring 1/3 av anslag.

Som det anges i avsnitt 2 innebär en aktivering av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten att exceptionella omständigheter råder i hela EU, även i Finland. Det är inte ändamålsenligt att sätta mål för de offentliga samfundens strukturella saldo innan man har en klarare uppfattning om utgångspunkterna. Detta gäller även målet för lokalförvaltningens strukturella saldo, som inte anges i denna plan för de offentliga finanserna.

Enligt regeringsprogrammet ska de åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunden som påverkar den kommunala ekonomin kompenseras enligt nettobelopp genom att statsandelarna och/eller motsvarande fasta anslag ändras till hundra procent eller genom att andra uppgifter eller skyldigheter tas bort.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

Utgiftsbegränsningen omfattar bara åtgärder som påverkar omkostnaderna och som grundar sig på beslut. Hösten 2019 beaktades vid dimensioneringen av utgiftsbegränsningen de åtgärder gällande kommunernas uppgifter och skyldigheter som ingått i planen för de offentliga finanserna för 2020—2023 och budgetpropositionen för 2020. Regeringen beslutade att nettoeffekten av dess åtgärder får öka omkostnaderna för den kommunala ekonomin med högst 520 miljoner euro 2023 jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019.

Den utgiftsbegränsning som fastställdes på hösten dimensionerades enligt uppgifterna vid den tidpunkten. När det gäller vårdardimensioneringen i den ändring av äldreomsorgslagen som det beslutats om i regeringsprogrammet har kostnadskalkylen dock förändrats i mycket stor utsträckning under den tid propositionen i fråga utarbetats. Också till övriga delar är den helhet av uppgifter och skyldigheter för kommunerna som ingår i utgiftsbegränsningen för dem förenad med osäkerhet. Konsekvenserna för den kommunala ekonomin av coronavirusläget och ibruktagandet av beredskapslagen är ännu inte kända. Det finns ännu inte heller några uppgifter om eventuell fortsatt finansiering av s.k. framtidsinvesteringar och deras konsekvenser för kommunerna, och det har inte gjorts några reservationer för dem i utgiftsbegränsningen.

Med beaktande av det som sagts ovan överskrider den utgiftsbegränsning för den kommunala ekonomin som slogs fast hösten 2019. Tabellen nedan visar de konsekvenser för den kommunala ekonomin som enligt nuvarande uppgifter omfattas av utgiftsbegränsningen. Uppgifterna uppdateras i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2021.

Det centrala är att kommunerna enligt gällande lagstiftning anvisas en hundraprocentig statsandel för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter. Den kumulativa effekten på den kommunala ekonomin av de åtgärder som ingår i regeringens utgiftsbegränsning bedöms vara i det närmaste neutral. Även om regeringens åtgärder ökar utgifterna för kommunerna, ökar statsbidragen för dem nästan lika mycket. Det innebär att en överskridning av utgiftsbegränsningen inte försämrar lokalförvaltningens strukturella saldo eftersom staten via statsandelarna bär det fulla finansieringsansvaret för nya eller utvidgade uppgifter och förpliktelser.

Tabell 11. Utgiftsökningar inom den kommunala ekonomin 2020—2024 på grund av statens åtgärder, mn euro

	2020	2021	2022	2023	2024
Ursprunglig kalkyl	430	510	600	520	-
Uppdaterad uppskattning	417	534	611	552	619

Andra statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Kommunerna ska kompenseras för de ändringar som görs i skattegrunderna.

Reformen av kundavgifterna inom social- och hälsovården minskar avgiftsintäkterna med 45 miljoner euro. Kommunernas statsandel för basservicen ökar i motsvarande grad.

Obalansen mellan lokalförvaltningens inkomster och utgifter beror förutom på konjunkturläget också på de strukturella utmaningar som den åldrande befolkningen medför. Regeringen har inlett beredningen av en social- och hälsovårdsreform. Inom ramen för reformen är det meningen att överföra ordnandet av social- och hälsotjänsterna och räddningsväsendet från kommunerna till landskapen. Detta minskar det utgiftstryck som den allt äldre befolkningen medför inom den kommunala ekonomin, men det undanröjer inte behovet av andra strukturella reformer som höjer produktiviteten och effektiviteten. När coronakrisen är över blir det ännu viktigare att trygga hållbarheten inom den kommunala ekonomin på lång sikt.

Kommunerna har en långtgående självstyrelse, och staten kan inte garantera en balansering av kommunernas ekonomi utslutande genom sina egna åtgärder. Därmed har även kommunerna ett stort ansvar när det gäller att få den kommunala ekonomin i balans med hjälp av bl.a. strukturella reformer och ökad produktivitet.

6.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Statsbidrag och kommunernas uppgifter under ramperioden

Statsandelen för kommunal basservice stiger 2021 till 7,3 miljarder euro och under ramperioden till 7,8 miljarder euro. Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna uppgår 2021 till 1,9 miljarder euro och stiger före utgången av ramperioden till 2,9 miljarder euro.

Kommunerna kompenseras för de förseningar i kommunal-, samfunds- och fastighetsskatteinkomsterna som föranleds av ändringarna i betalningsarrangemangen för beskattningen genom att anslaget 2020 höjs med 547 miljoner euro för betalning av ersättningar för förlorade skatteinkomster. Motsvarande avdrag görs i kommunernas anslag 2021. Genom åtgärden utjämnas inflödet av kommunernas skatteinkomster under det tillfälliga betalningsarrangemanget inom beskattningen.

År 2021 uppgår indexhöjningen i fråga om statsandelen för kommunal basservice till ca 166 miljoner euro, och av indexhöjningen i fråga om statsandelen för undervisnings- och kulturverksamhet riktas ca 16 miljoner euro till den kommunala ekonomin. Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna minskar statsandelen för kommunal basservice med 13,5 miljoner euro och ökar statsandelen för undervisnings- och kulturverksamhet med ca 6 miljoner euro i fråga om den del som riktas till den kommunala ekonomin.

För sammanslagningsunderstöd enligt prövning för kriskommuner anvisas 10 miljoner euro som överföring från momentet för statsandelen för basservice.

Till incitamentsystemet för digitalisering i kommunerna anvisas 10 miljoner euro per år för 2021—2023. Finansieringen för incitamentsystemet är en överföring från statsandelen för kommunal basservice. År 2024 görs det inte längre någon överföring.

Vid ingången av 2021 träder lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande i kraft. Då börjar även yrkeshögskolestuderande omfattas av de tjänster som Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS)

tillhandahåller, och kommunerna ansvarar inte längre för finansieringen. I samband med reformen minskar statsandelen för basservice med 32 miljoner euro.

Regeringen har i enlighet med regeringsprogrammet inlett beredningen av en social- och hälsovårdsreform med beaktande av beredningen under tidigare valperioder och de konstitutionella villkoren. Reformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälsotjänster samlas hos självstyrande områden som är större än kommuner. Även ordnandet av räddningsväsendet överförs till landskapen. Konsekvenserna av reformen beaktas i planen för de offentliga finanserna när en proposition om reformen har lämnats till riksdagen.

I enlighet med regeringsprogrammet ändras äldreomsorgslagen så att dimensioneringen av vårdpersonalen ska vara minst 0,7 i enheter med heldygnsomsorg. Dessutom föreskrivs det om ett enhetligt bedömnings- och uppföljningssystem som ska användas vid bedömning och utredning av äldre personers servicebehov. Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2020, och när det gäller personaldimensioneringen möjliggörs under vissa förutsättningar en övergångsperiod till den 1 april 2023. I anslutning till lagändringen har det genom planen för de offentliga finanserna hösten 2019 i ramen införts 70 miljoner euro per år från och med 2023. För genomförandet ökar kommunernas statsandelar med 35 miljoner euro 2021—2022 och, utöver de redan tidigare bestämda 70 miljoner euro, med 137,7 miljoner euro 2023 och 195,8 miljoner euro 2024. Tillägget beror på att kalkylerna har preciserats i samband med beredningen av propositionen.

För nya och mer omfattande uppgifter är statsandelen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice 100 procent.

Höjningen av minimidimensioneringen när det gäller vårdpersonalen medför också öknings i antalet studerande inom närvårdutbildningen. Ökningen leder till att statsandelen och statsbidragen för yrkesutbildning höjs med 27 miljoner euro 2021, 43 miljoner euro 2022, 30 miljoner euro 2023 och 16,5 miljoner euro 2024. Av dessa belopp beräknas det att 20 miljoner euro anvisas för den kommunala ekonomin 2021, 31,8 miljoner euro 2022, 22,2 miljoner euro 2023 och 12,2 miljoner euro 2024.

För att täcka kostnaderna för äldreomsorgslagens höjda dimensionering av vårdpersonalen kommer man att vidta sparåtgärder. Från statsandelen för kommunal basservice dras det från och med 2023 av 20 miljoner euro i anslutning till de besparingar som fås tack vare utnyttjandet av digitaliseringen och 20 miljoner euro i fråga om en effektivisering av köpta tjänster och konkurrensutsättningar. När det gäller genomförandet av vårdgarantin blir det dessutom en minskning på 5 miljoner euro jämfört med den finansiering som reserverades i planen för de offentliga finanserna i oktober. Besparingen inom sjukförsäkringsersättningarna kommer att öka efterfrågan på tjänster på den offentliga sidan, och detta beaktas i statsandelen för basservice från och med 2023.

För åtgärder för att i samarbete med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen förbättra läs- och skrivförmågan och de grundläggande färdigheterna hos dem som är familjelediga anvisas 2 miljoner euro per år 2021—2024, och för övriga åtgärder i anslutning till kontinuerligt lärande anvisas 10 miljoner euro 2023—2024. Av dessa belopp beräknas det att 1,4 miljoner euro anvisas för den kommunala ekonomin 2021—2024 och 4,2 miljoner euro 2023—2024.

Förlängningen av läroplikten gör att statsandelarna till kommunerna ökar med 22 miljoner euro 2024 jämfört med nivån 2023. Således är statsandelen 22 miljoner euro 2021, 65 miljoner euro 2022, 107 miljoner euro 2023 och 129 miljoner euro 2024.

I fråga om verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området blir ökningen 0,75 miljoner euro för 2021—2022, varvid nivån stiger till 3 miljoner euro.

För de flyktingar som har kommit till Finland som minderåriga höjs gränsen för eftervård från 21 till 25 år. Till följd av ändringen anvisas för uppgiften ett tillägg på 2,6 miljoner euro 2021 och 5 miljoner euro från och med 2022.

För finansieringen av lokala och regionala klimatprojekt föreslås det att 1,5 miljoner euro 2022—2024 delas ut till kommunerna, huvudsakligen i form av understöd. För 2021—2022 beviljas kommunerna 0,3 miljoner euro per år i understöd inom ramen för programmet för att förbättra äldres boende. Dessutom anvisas 3,5 miljoner euro 2021 för att påskynda klimatarbetet i kommunerna och regionerna.

Stödet till kollektivtrafiken och upphandlingen av kollektivtrafik får i enlighet med regeringsprogrammet en klimatbaserad nivåförhöjning på 20 miljoner euro per år från och med 2021. I fråga om användningen av anslaget har det beslutats att 7 miljoner euro ska anvisas direkt till stora stadsregioner genom MBT-avtal för vilka närmare riktlinjer dras upp senare. De 13 miljoner euro som återstår ska kanaliseras så att Transport- och kommunikationsverket inför en möjlighet för stora och medelstora stadsregioner samt närings-, trafik- och miljöcentraler att ansöka om statligt klimatbaserat stöd för kollektivtrafik.

Tabell 12. Statsbidrag till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2021

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kalkylerade statsandelar	9 656	8 108	8 392	8 494	8 834	8 931
FM, statsandelen för basservice ¹	8 729	7 074	7 340	7 380	7 701	7 789
UKM ²	928	1 034	1 052	1 114	1 132	1 142
—därav samkommunerna	978	1 041	1 023	1 034	1 028	1 021
Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna		2 816	1 860	2 580	2 731	2 857
Övriga statsbidrag enligt förvaltningsområde, sammanlagt	1 003	1 390	1 357	1 300	1 045	1 026
JM	20	0	0	0	11	32
IM	5	5	5	5	5	5
FM	43	110	90	90	20	10
UKM	215	242	243	240	207	207
JSM	6	6	6	6	6	6
KM	60	93	80	78	78	78
ANM	219	196	198	201	188	184
SHM	405	650	644	598	472	445
MM	30	88	92	83	58	58
Statsbidrag sammanlagt	10 659	12 314	11 609	12 374	12 610	12 814

¹ Från och med 2020 överförs skattekompensationerna till kommunerna till ett eget budgetmoment, 28.90.35. Tidigare har skattekompensationerna ingått i momentet för statsandelen för basservice.

² Den kalkylerade andelen till kommunerna har uppskattats utifrån finansieringen som helhet (inklusive privat) inom UKM:s förvaltningsområde.

Ändringar i beskattningsgrunderna

	2021	2022	2023	2024
Indexjusteringen i beskattningen av förvärvsinkomster	-163	-150	-156	-163

6.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

I detta avsnitt beskrivs utvecklingsutsikterna för hela den kommunala ekonomin (inklusive Åland) 2021—2024 utifrån en kalkyl över utgiftstrycket på den kommunala ekonomin. Utvecklingsprognosen för den kommunala ekonomin för perioden 2021—2024 har gjorts som en kalkyl över utgiftstrycket där endast de åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin och som redan ingår i planen för de offentliga finanserna beaktas utöver den allmänna ekonomiska utvecklingen och den allmänna befolkningsutvecklingen. Prognosen inbegriper inte kommunernas och samkommunernas egna anpassningsåtgärder eller förändringar i skattesatserna 2021—2024. Även om ramåren är av särskilt intresse tar kapitlet även upp innevarande år eftersom omfattningen av effekterna av coronaviruspandemin och den osäkerhet som är förknippad med den återspeglas också i ramåren.

Regeringen bereder ett stödpaket på minst en miljard euro för kommunerna. Paketet ska ingå i tilläggsbudgeten för maj. Dessutom har staten förbundit sig att i samband med budgetförhandlingarna i augusti 2020 i och med att bedömningen av konsekvenserna av coronakrisen preciseras vid behov komplettera åtgärds paketet för kommunerna. Dessa kommande åtgärder från regeringens sida har inte ännu beaktats i utvecklingen av den kommunala ekonomin.

Den kommunala ekonomin fortsatte att försvagas 2019. Utgifterna ökade betydligt snabbare än inkomsterna. Kassaflödet från verksamheten och investeringarna var enligt preliminära bokslutsprognoser uppskattningsvis minus 2,3 miljarder euro inom Finlands kommunala ekonomi som helhet. Lånestocken inom den kommunala ekonomin ökade till 21,9 miljarder euro, dvs. med historiska 2,5 miljarder euro.

Utifrån uppgifterna från kommunernas och samkommunernas insamling av budget- och planuppgifter bedömdes utgiftsutvecklingen inom den kommunala ekonomin bli moderat 2020. Enligt en sparenkät som Kommunarbetsgivarna publicerade i februari förberedde sig kommunerna och samkommunerna på att anpassa sin verksamhet med ca 360 miljoner euro i år. Situationen blev emellertid mer komplicerad på grund av coronavirusläget, eftersom pandemin och de undantagsarrangemang som den medför ökar utgifterna och minskar inkomsterna inom den kommunala ekonomin. I fråga om utvecklingen antas de åtgärder som begränsar den ekonomiska aktiviteten vara i tre månader. Konsekvenserna blir större ju mer viruset sprider sig, ju fler som insjuknar och ju mer omfattande begränsande åtgärder som vidtas för att förhindra att viruset sprids. Det är ovanligt svårt att förutsäga den kommunala ekonomin liksom hela samhällsekonomin i år och nästa år eftersom bedömningarna av coronavirusets konsekvenser ändras dagligen, vilket gör bedömningarna av läget exceptionellt osäkra.

Omkostnaderna beräknas 2020 fortsätta öka med en årlig takt på ca 4 procent. Utgifterna blir större till följd av ökade social- och hälsovårdsutgifter på grund av den åldrande befolkningen, utgiftsökningar i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Marins regering vilka utökar verksamheten inom den kommunala ekonomin samt extra kostnader till följd av coronavirusläget. Kommunsektorn har en betydande roll inom hanteringen av krisen. Coronavirusläget orsakar social- och hälsovården och räddningsväsendet omedelbara utgiftsökningar, men pandemin har också många indirekta konsekvenser. Inom vissa funktioner leder situationen däremot till besparingar, när en del av de anställda inom kommunsektorn permitteras för den tid krisen varar. På grund av coronavirusläget har det i omkostnaderna beaktats en extra ökning på 300 miljoner euro. Dessutom har kommunernas egna anpassningsåtgärder inkluderats i utvecklingsprognosen till ett belopp av endast ca 150 miljoner euro i stället för 360 miljoner euro. Kostnadsnivån inom kommunsektorn beräknas stiga med 1,7 procent 2020.

Personalkostnaderna utgör den största utgiftsposten inom den kommunala ekonomin, och därför har löneuppgörelserna inom kommunsektorn stor betydelse för den kommunala ekonomins utveckling. Tjänste- och arbetskollektivavtalen för kommunsektorn upphörde att gälla vid utgången av mars, men

något förhandlingsresultatet har ännu inte nåtts. Förhandlingarna fortsätter med hjälp av riksförlikningsmannen. Därför antas inkomstutvecklingen inom kommunsektorn följa den allmänna inkomstutvecklingen på arbetsmarknaden. Inkomstutvecklingen 2020 avviker från den allmänna inkomstutvecklingen eftersom semesterpenningen, som åter börjar betalas till fullt belopp också inom den offentliga sektorn, gör inkomstutvecklingen bättre inom kommunsektorn än på den allmänna arbetsmarknaden.

Coronavirusläget skapar osäkerhet i investeringsmiljön. Störningar i värdekedjorna gör att tillgången till investeringstillgångar störs, vilket minskar investeringarna. I Finland kan också åtgärder som begränsar arbetskraftens rörlighet ha negativa konsekvenser för bygginvesteringarna. De osäkra utsikterna kan leda till att vissa investeringar inom den kommunala ekonomin skjuts upp eller inte alls genomförs.

De begränsande åtgärder som vidtagits på grund av coronapandemin sänker inkomsterna från verksamheten inom den kommunala ekonomin. Förlusten av inkomster från avgifter och försäljning beräknas uppgå till ca 200 miljoner euro. I fråga om dem kan det finnas en risk nedåt på grund av att den icke-brådskande vården begränsats. På det hela taget sjunker verksamhetsintäkterna något jämfört med fjolåret. Den kommunala ekonomins verksamhetsbidrag försvagas med ca 5,74 procent till följd av ökade omkostnader och sjunkande inkomster från verksamheten.

Över hälften av inkomsterna inom den kommunala ekonomin består av skatteinkomster. Det snabbt försämrade konjunkturläget gör att skatteinkomsterna minskar kraftigt. Skatteinkomsterna för detta år minskar också på grund av de fördröjningar som föranleds av förfarandet med anstånd med betalningen av skatter. Till följd av fördröjningarna överförs ca 550 miljoner euro av kommunernas skatteinkomster för i år till nästa år. Den tidsmässiga störningen i skatteinkomsterna till följd av betalningslätnaderna korrigeras via statsbidragen till kommunerna. År 2020 ökar statsandelarna för basservicen avsevärt bl.a. på grund av indexhöjningen, den minskade nedskärningen av statsandelen i anslutning till konkurrenskraftsavtalet och de nya och utvidgade uppgifterna i regeringsprogrammet. Ändringarna i statsandelarna stärker ändå inte på det hela taget den kommunala ekonomin, utan en betydande del av ökningarna motsvaras antingen av en minskning av övriga inkomster eller av en ökning av kostnaderna.

Utgifterna inom den kommunala ekonomin ökar 2020 betydligt snabbare än inkomsterna, och kassaflödet från verksamheten och investeringarna kommer att vara minus 3,3 miljarder euro.

Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Ökningen av omkostnaderna inom den kommunala ekonomin avtar till 2,4 procent 2021, när det inte längre krävs tilläggssatsningar för skötseln av coronapandemin. Det finns dock en risk för att vårdköer inom hälso- och sjukvården överförs framför allt till nästa år. Under 2022—2024 ökar omkostnaderna med i genomsnitt 3,1 procent per år. Orsaker till ökningen är det ökade servicebehovet på grund av den åldrande befolkningen och kommunernas utvidgade uppgifter. De beräknade kostnadseffekterna av de viktigaste åtgärderna som påverkar den kommunala ekonomin i regeringsprogrammet, den ökade personaldimensioneringen inom äldreomsorgen och förlängningen av läroplikten, har preciserats uppåt sedan senaste höst. Prisindex för basservicen, som beskriver utvecklingen av kommunernas kostnader, är i genomsnitt 2,2 procent under ramåren. Prisutvecklingen inom den kommunala ekonomin påverkas i stor utsträckning av löneuppgörelserna inom kommunsektorn som i prognosen antagits följa den allmänna inkomstutvecklingen på arbetsmarknaden.

Investeringarna inom den kommunala ekonomin är på en synnerligen hög nivå sett till den historiska utvecklingen. Antalet bygglov inom vård- och undervisningssektorn och för olika byggnader har ökat, så fler byggstarter är att vänta. Samtidigt kan det försämrade konjunkturläget och de dystra utsikterna för den kommunala ekonomin fördröja och stoppa de slutliga investeringsbesluten när behovet av att

prioritera vissa investeringar ytterligare accentueras. När det gäller utvecklingen av den kommunala ekonomin antas investeringarna förbli på en rätt hög nivå, men det livligaste sjukhusbyggandet bedöms minska så småningom under de sista åren av utvecklingsbanan. Investeringstrycket inom den kommunala ekonomin bedöms emellertid vara högt även i fortsättningen eftersom de pågående byggprojekten sträcker sig över flera år. Dessutom förblir investeringstrycket högt bl.a. på grund av byggnadsbeståndets ålder och befolkningens migration.

Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Inkomsterna från verksamheten inom den kommunala ekonomin beräknas öka med 3,0 procent 2021. De störningar i inkomsterna från avgifter och försäljning som coronavirussituationen orsakat upphör, men reformen av kundavgifterna inom social- och hälsovården leder till att intäkterna från avgifterna minskar med ca 45 miljoner euro. Kommunernas statsandel för basservicen ökas i motsvarande utsträckning. Inkomsterna från verksamheten ökar 2022—2024 med i genomsnitt 1,9 procent per år.

Ökningen av kommunernas skatteinkomster tilltar betydligt nästa år när ekonomin normaliseras. Ökningen av skatteinkomsterna påskyndas också av betalningsarrangemangen i år som gör att skatter överförs från 2020 till nästa år. Detta förbättrar ändå inte situationen inom den kommunala ekonomin eftersom motsvarande andel, dvs. ca 570 miljoner euro, minskas inom statsbidragen.

Under ramperioden ökar utgifterna inom den kommunala ekonomin snabbare än inkomsterna. Inte bara konjunkturläget utan även strukturella problem belastar den kommunala ekonomin. Den åldrande befolkningen gör att ökningen av social- och hälsojämster tilltar och att utvecklingen när det gäller skatteinkomster försämras. Kassaflödet från verksamheten och investeringarna inom den kommunala ekonomin uppvisar enligt kalkylen över utgiftstrycket ett minus på 2,8—3,4 miljarder euro under hela ramperioden. Också kommunernas lånestock fortsätter att växa i rask takt.

Tabell 13. Den kommunala ekonomins utveckling till 2024, enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultatbildningen						
1. Verksamhetsbidrag	-29,8	-31,5	-32,2	-33,3	-34,4	-35,7
2. Skatteinkomster	23,0	22,4	24,5	24,4	25,1	25,8
3. Statsandelar, driftsekonomin	8,7	10,3	9,6	10,5	10,9	11,3
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0
5. Årsbidrag	2,2	1,5	2,2	1,8	1,8	1,4
6. Avskrivningar	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-3,4
7. Extraordinära poster, netto	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Räkenskapsperiodens resultat	-0,3	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-1,8
Finansiering						
9. Årsbidrag	2,2	1,5	2,2	1,8	1,8	1,4
10. Extraordinära poster	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Korrigeringsposter till internt tillförda medel	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
12. Intern finansiering, netto	1,9	1,0	1,7	1,3	1,3	0,9
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-5,3	-5,5	-5,7	-5,6	-5,5	-5,5
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
15. Investeringar, netto	-4,1	-4,3	-4,5	-4,4	-4,3	-4,3

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
16. Finansieringsbehov (intern finansiering - investeringar)	-2,3	-3,3	-2,8	-3,1	-3,1	-3,4
17. Lånestock	21,9	25,5	28,7	32,1	35,4	39,2
18. Likvida medel	6,3	6,8	7,3	7,8	8,3	8,8
19. Nettoskuld (lån - likvida medel)	15,6	18,7	21,2	24,2	27,1	30,3

7. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras genom flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt pensionslag, och finansieringsgrunderna inom arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas med en enda regel. Finansieringsgrunderna kan dock bedömas genom att man separat ser på de viktigaste pensionslagarna. Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen av arbetspensionerna kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och från avkastningen från dem. Arbetspensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut hos arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statligt anställdas samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis med medel ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av det förväntade antalet levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med arbetspensionsindex som till 80 procent påverkas av förändringarna i konsumentpriserna och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) omfattar närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av arbetspensionsavgifterna enligt ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs i lagstiftningen. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2017 ca 30,6 procent (beräknad med en reell diskontoränta på 2,5 procent till och med 2028 och 3,5 procent från och med 2029). Arbetsmarknadens centralorganisationer har kommit överens om en s.k. EMU-buffert inom ArPL-systemet. Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 procent av den privata sektorns årliga lönesumma. Tanken med bufferten är att under vissa villkor möjliggöra en tillfällig sänkning av arbetspensionsavgifterna under negativa konjunkturförhållanden. När man kommer överens om användningen av bufferten måste man på motsvarande sätt komma överens om en senare höjning av arbetspensionsavgiften, så att bufferten återställs. Man har beslutat att 2020 ta i bruk den sänkning som bufferten möjliggör, varvid arbetsgivaravgiften sänks med 2,6 procent senast vid ingången av juni. Avgiften höjs på motsvarande sätt 2022—2025 för att bufferten ska kunna höjas till tidigare nivå.

Företagarnas (ca 9 procent av de försäkrade), lantbruksföretagarnas och sjömännens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Det kommunala pensionssystemet omfattar drygt 20 procent av de försäkrade. I det kommunala pensionssystemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden.

De arbetstagare som är försäkrade inom statens pensionssystem (ca 6 procent av de försäkrade) och statliga arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till Statens pensionsfond (VER). Från Statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka statens pensionsutgifter. Det belopp som överförs är för närvarande 40 procent av de utgifter som föranleds av statens pensioner, och resten av pensionsutgifterna täcks direkt ur statsbudgeten.

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Ökningen av den andel av befolkningen som är i pensionsåldern ökar pensionsutgifterna, vilket har lett till att arbetspensionsanstaltens överskott minskat. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas, även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna. Totalt sett har arbetspensionsanstaltens överskott i förhållande till BNP minskat från i genomsnitt drygt tre procent under 2000-talets första årtionde till 0,9 procent 2019. Också arbetspensionsanstaltens inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och deras tillgångar betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna.

Överskottet inom arbetspensionssektorn förutspås krympa till nära jämviktsnivå 2020 till följd av att lönesumman minskar och arbetspensionsavgifterna sänks för viss tid på grund av coronaviruskrisen. Sektorns kapitalinkomster minskar också på grund av finansmarknadens kollaps. Under de följande åren ökar sektorns överskott när den temporära avgiftssänkningen upphör och ekonomin återhämtar sig. Under perioden 2022—2025 höjs arbetsgivarens arbetspensionsavgift för att kompensera sänkningen 2020.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför sådana uppgifter i anknytning till social trygghet som fastställts för det allmänna. Det är bl.a. fråga om Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2018 var ca 77 procent, andelen försäkringsavgifter ca 18 procent och kommunernas andel ca 5 procent. År 2019 var de totala kostnaderna för FPA:s förmånsfonder ca 15,4 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet. Det är Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som svarar för skötseln av det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut hos anställda och arbetsgivare (ca 55 %), statens andelar (ca 40 %) och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter (ca 5 %). År 2019 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt 1,5 miljarder euro i förmåner. Sysselsättningsfonden har en konjunkturbuffert vars nettoskuld eller nettoställning får vara högst ett belopp som motsvarar de årliga utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 6 procent.

Saldot för de övriga socialskyddsfonderna börjar 2020 uppvisa ett underskott på grund av arbetslöshetsutgifternas snabba ökning till följd av coronaviruskrisen. Sektorn kommer att uppvisa ett underskott under de kommande åren. På medellång sikt är sektorn så gott som i balans, men finansieringsbalansen kan variera något från år till år i och med att buffertfonder används. På 2000-talet har den årliga avvikelser från balansen för de övriga socialskyddsfondernas vidkommande varit högst 0,4 procent i förhållande till BNP.

8. Sammandrag av åtgärder inom den offentliga ekonomin

I avsnitten 5—7 behandlas varje undersektor till den offentliga ekonomin. I avsnitt 8 eftersträvas en sammanfattande granskning av regeringens diskretionära åtgärder och deras verkningar på hela den offentliga ekonomin. Granskningen i detta avsnitt beaktar inte de s.k. finansoperationerna.

8.1. Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem

I nedanstående tabell presenteras den kumulativa effekten av de beslut om inkomster och utgifter som fattas av statsminister Marins regering på den offentliga ekonomin åren 2019—2024. De åtgärder som försämrar jämvikten inom statsfinanserna har angetts som minusposter och de åtgärder som stärker balansen som plusposter. Effekterna anges i förhållande till den föregående valperiodens sista plan för de offentliga finanserna, dvs. den tekniska plan för de offentliga finanserna som utarbetades den 4 april 2019. Utöver de diskretionära åtgärder som beaktas i tabellen strävar regeringen efter att öka sysselsättningsgraden och antalet sysselsatta genom sysselsättningsfrämjande reformer. Dessutom genomför regeringen produktivitetåtgärder som avser de offentliga finanserna.

Åtgärder som gäller coronavirusläget

Regeringen har i de första tilläggsbudgetarna för 2020 beslutat om ett flertal tidsbegränsade och riktade åtgärder bland annat i syfte att bekämpa hälsomässiga och ekonomiska följder av coronaviruset. Som anslag i statens budgetekonomi innebär detta diskretionära satsningar på sammanlagt cirka 4,1 miljarder euro 2020—2024. Av budgetanslagen ingår dock inte kapitalinvesteringen i Finlands Industriinvestering Ab och lånen för forsknings- och innovationsverksamhet i beloppen i nedanstående tabell, eftersom ingendera av dem i princip påverkar saldot i de offentliga finanserna enligt nationalräkenskaperna. Lättnaderna i fråga om betalningsarrangemangen för skatter försvagar statens ekonomi med 1,4 miljarder euro år 2020, eftersom staten även kompenserar för kommunernas skatteförluster, och stärker på motsvarande sätt statsekonomin år 2021. De tillfälliga arrangemang som hänför sig till företagares sociala trygghetsförmåner och företags socialskyddsavgifter försämrar dessutom socialskyddsfondernas ekonomi. Nedan redogörs närmare för de beslut som fattats.

Regeringen har beslutat om åtgärder för att stödja företag genom bidrag, garantier och lättnader i anslutning till skatter och socialskyddsavgifter. Syftet med stödåtgärderna till företagen är att förbättra företagens verksamhetsförutsättningar och därigenom minska de långvariga effekterna av den recession som utlöstes av coronavirussituationen på tillväxten och sysselsättningen.

För att underlätta företagets finansiella situation har man för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde i tilläggsbudgeten utökat bevillningsfullmakterna för direktstöd med sammanlagt 1,45 miljarder euro. Dessutom är avsikten att Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakter höjs från nuvarande maximibelopp på 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro. Den ersättningsandel av de kreditförluster och borgensförluster som staten betalar Finnvera höjs samtidigt från 50 till 80 procent. Den uppskattade ökningen av ersättningarna för borgensförluster syns som ökade utgifter i budgetekonomins utgifter under ramperioden.

Dröjsmålsräntan på sådana skatter som omfattas av betalningsarrangemangen för skatter sänks för viss tid från sju procent till fyra procent. Samtidigt underlättar Skatteförvaltningen villkoren för förfarandet vid betalningsarrangemang. Syftet med betalningsarrangemangen för skatter är att dämpa de betalningssvårigheter som drabbat företagen till följd av spridningen av coronavirusepidemin och de restriktiva åtgärder som vidtagits för att skydda befolkningen. Det är bra att notera att konsekvenserna

av denna åtgärd inte syns i tabellen nedan, eftersom tabellen följer bokföringspraxis enligt nationalräkenskaperna⁹.

Kommunerna ersätts 2020 med ca 0,5 miljarder euro för förseningar i skatteinkomsterna till följd av ändringarna i betalningsarrangemangen vid beskattningen. För 2021 görs motsvarande avdrag i kommunernas ersättningar. Åtgärden ingår som kompensation för ändringar i skattegrunderna i tabellen nedan.

Arbetspensionsavgiften inom den privata sektorn sänks i enlighet med arbetsmarknadsparternas förslag 1.5—31.12.2020. Finansieringen täcks med arbetspensionssystemets EMU-buffert. Bufferten utökas på nytt genom att arbetspensionsavgiften höjs för 2022—2025. Inom 2020 är det dessutom möjligt att skjuta upp betalningen av arbetspensionsavgifter med tre månader.

Coronavirusläget ökar också behovet av hälso- och sjukvård och i synnerhet specialiserad sjukvård. Regeringen har dessutom gjort extra satsningar på behandlingsutrustning, skyddsutrustning, testning och bl.a. vaccinforskning år 2020. Anslagen för vaccinforskning ökas permanent med 1,5 miljarder euro.

Dessutom har det beslutats om åtgärder som inte påverkar siffrorna i tabellen. Sådana åtgärder är att öka Finlands Banks och Statens pensionsfonds placeringar i inhemska företagscertifikat, statsborgen för Finnairs finansieringsbehov, statsborgen för rederibolag för den godstrafik som är kritisk för försörjningsberedskapen, sänkta kapitalkrav för kreditinstitut samt bl.a. hyressänkningar som Senatfastigheter och Forststyrelsen möjliggör för sina privata hyresgäster.

Regeringens bestående extra satsningar

Regeringen har i planen för de offentliga finanserna hösten 2019 beslutat öka de bestående utgifterna inom de offentliga finanserna med ca 1,4 miljarder euro i den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019 jämfört med prisnivån 2023. De bestående utgiftsökningarna avsågs bl.a. för ett ökat kunnande och ökad social rättvisa och för klimatpolitiska åtgärder.

En liten del av utgiftsökningarna finansieras genom att utgifter och inkomster i budgetekonomin omdisponeras, bl.a. sänks nivån på vissa reservationsanslag.

Regeringen har överlämnat en proposition om dimensioneringen av vårdpersonalen i äldreomsorgslagen till riksdagen. För att täcka de ekonomiska konsekvenserna av propositionen höjs kommunernas statsandelar med 195,5 miljarder euro på 2024 års nivå utöver den finansiering på 70 miljarder euro som redan ingick i planen för de offentliga finanserna från oktober. Utöver det anvisas närvårdarutbildningen temporär tilläggsfinansiering. Ovannämnda tilläggskostnader finansieras med flera olika besparingar. (Se närmare avsnitt 5.3)

Utöver besluten om dimensioneringen av omsorgspersonalen har regeringen till ramperioden 2021—2024 riktat nya delvis tidsbundna och delvis permanenta tilläggsåtgärder. (Se närmare avsnitt 5.3.1)

Tidsbundna framtidsinvesteringar för perioden 2020—2022

I planen för de offentliga finanserna i oktober 2019 och i statsbudgeten för 2020 avsattes sammanlagt ca 1,4 miljarder euro till s.k. framtidsinvesteringar för åren 2020—2022. Dessutom avsågs ur statens bostadsfond satsningar på sammanlagt över 200 miljarder euro åren 2020—2022. Avsikten enligt

⁹ Betalningsförseningarna korrigeras i nationalräkenskaperna enligt prestationsprincipen som inkomster i de offentliga finanserna för det år då betalningsskyldigheten uppkommer

regeringsprogrammet är att framtidsinvesteringarna i huvudsak finansieras med kapitalinkomster så att de inte leder till ytterligare skuldsättning 2023.

Ändringar i beskattningsgrunderna

I regeringsprogrammet för statsminister Marins regering har beaktats det behov av ändringar som klimatförändringen och den tekniska utvecklingen medför. Den tekniska utvecklingen omfattar bland annat robotisering, digitalisering, plattformsekonomi och artificiell intelligens. Ett mål är att trygga Finlands skattebas i en allt mer internationell och digitaliserad ekonomi. Dessutom vill man i regeringsprogrammet främja sysselsättningen och uppmuntra till företagande.

Erodering av skattebasen motverkas genom att rätten till ränteavdrag för bostadslån gradvis slopas under regeringsperioden. Även hushållsavdraget minskades 2020. Beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare lindrades från ingången av 2020 och giltighetstiden för den solidaritetsskatt som ursprungligen infördes som tidsbunden förlängdes till utgången av 2023.

Styrningen av utsläppen från energiproduktionen och energiförbrukningen ökas genom att man under regeringsperioden slopar systemet med återbäring av energiskatt för den energiintensiva industrin och sänker punktskatten på elström i skatteklass II till den miniminivå som EU tillåter. Beskattningen av bränslet för uppvärmning och bränslet för arbetsmaskiner höjs stegvis under regeringsperioden med 100 miljoner euro. Beskattningen av drivmedel höjs med 250 miljoner euro under 2020. Att skattestödet för paraffinisk dieselolja slopas stegvis under regeringsperioden ökar intäkterna från energiskatten med 120 miljoner euro på årsnivå. Hälsan ska främjas genom höjningar av punktskatterna på tobak, alkohol och läskedrycker till ett belopp av sammanlagt 275 miljoner euro.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter ändringarna i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna. De ändringar som gäller beskattningen behandlas för statsfinansernas del mer ingående i avsnitt 5.4, för den kommunala ekonomins del i avsnitt 6.2 och för hela den offentliga ekonomins del i avsnitt 8.3.

Socialskyddsavgifter

I och med att arbetslöshetsutgifterna började sjunka blev det möjligt att sänka arbetslöshetsförsäkringspremien under åren 2018—2020. Dessutom upphörde de delvis temporära nedsättningarna av sjukförsäkringspremier som det avtalades om i konkurrenskraftsavtalet vid utgången av 2019. Arbetslöshetsförsäkringspremien förblir oförändrad från och med 2020.

Förbättring av produktiviteten inom den offentliga sektorn

Under beredningen av regeringsprogrammet gjordes den bedömningen att jämvikten inom de offentliga finanserna ska kunna förbättras med knappt 300 miljoner euro före valperiodens utgång med hjälp av produktivitetsfrämjande åtgärder. För att målet ska nås krävs åtgärder som förbättrar produktiviteten såväl tväradministrativt som inom alla förvaltningsområden. Åtgärderna för att främja produktiviteten gäller till exempel inom den offentliga förvaltningen lokalfrågor, upphandling, utnyttjande av IKT samt vid sidan av andra mål även åtgärder för att utveckla kommunernas verksamhet och utvecklingsåtgärder för strukturer.

Produktivitetsfrämjande åtgärder finansieras i huvudsak med medel från finansministeriets moment 28.70.05 (Stöd och handledning i samband med utvecklandet av tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet samt främjande av produktiviteten inom den offentliga förvaltningen). Statsrådet utfärdade den 16 januari 2020 en statsrådsförordning om statsunderstöd för effektivisering av kommunernas verksamhet och för en reform av social- och hälsovården och räddningsväsendet, som gäller understöd som under momentet i fråga beviljas kommuner och samkommuner. Med stöd av

förordningen bedöms vid beviljande av understöd särskilt projektets samhälleliga och ekonomiska effekter samt projektets allmänna betydelse.

Dessutom fortsätter regeringen genomförandet av de åtgärder för att förbättra produktiviteten som inleddes under den förra valperioden, såsom utvecklandet av digitaliseringen av statens verksamhet och produktivitet, programmet för en effektivare användning av lokalerna inom statsförvaltningen och incitamentsystemet för digitalisering i kommunerna. Dessa presenteras närmare i avsnitt 5.3.2.

Tabell 14. De sammantagna effekterna av de beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, md euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beslut som minskar statens anslag	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
Beslut som ökar statens anslag	-0,4	-1,0	-1,7	-1,5	-1,7	-1,7
Framtidsinvesteringar (inkl. Statens bostadsfond)	0,0	-0,8	-0,5	-0,3	0,0	0,0
Anslagsökningar till följd av coronavirusläget	0,0	-2,8	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	-0,7	0,5	-0,1	-0,1	-0,1
Beslut som ökar statens skatteinkomster	0,0	0,3	0,7	0,8	1,0	1,2
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,1	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5
Övriga beslut som ökar statens inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för statsfinanserna, netto	-0,4	-5,0	-1,6	-1,6	-1,1	-0,9
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas inkomster	0,2	0,2	0,3	0,4	0,6	0,7
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas utgifter	0,0	-0,2	-0,3	-0,4	-0,6	-0,6
Framtidsinvesteringarnas effekt på den kommunala ekonomin (netto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,7	0,5	-0,1	-0,1	-0,1
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,7	0,5	0,1	0,1	0,1
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin ¹	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Höjningar av kommunernas skattesatser	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekterna på saldot för den kommunala ekonomin, netto	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Förändringar i arbetsgivarens socialskyddsavgifter (inkl. temporär sänkning av ArPL-avgiften)	-0,5	-1,4	-0,1	0,0	0,0	0,0
Förändringar i utgifterna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Effekterna på saldot för socialskyddsfonderna, netto	-0,5	-1,4	-0,1	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för de offentliga samfunden, netto	-0,7	-6,4	-1,6	-1,6	-0,9	-0,7
I förhållande till totalproduktionen	-0,3 %	-2,8 %	-0,7 %	-0,6 %	-0,4 %	-0,3 %

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

8.2. Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin

I tabellen nedan presenteras den årliga förändring (netto) som blir resultatet av de åtgärder som statsminister Marins regering fattat beslut om i fråga om utgifterna inom den offentliga ekonomin under perioden 2019—2024¹⁰. Granskningen inbegriper inte de sk. finansinvesteringsutgifterna, som inte heller ingår i kalkylerna i granskningen av nationalräkenskaperna.

Utgifterna inom den offentliga ekonomin ökar avsevärt år 2020, vilket föräns dels av regeringens bestående tilläggsåtgärder, av framtidsinvesteringar av engångskaraktär och av åtgärder i anslutning till coronaviruset. Överföringsutgifterna till hushållen ökar i synnerhet 2020 i och med de förbättrade förmåner som regeringen fattat beslut om samt de temporära ändringar i förmåner som föräns av coronavirusläget. Överföringsutgifterna till näringslivet ökar tillfälligt år 2020, när det betalas stöd till företag på grund av coronavirusläget. Fr.o.m. 2022 sjunker överföringsutgifterna till näringslivet, vilket föräns av förändringarna i återbäringsystemet för energiskatt. I realinvesteringsutgifterna har också de ökningarna som gäller basunderhållet av transportinfrastrukturen beaktats, både de extra åtgärder som regeringen fattat beslut om och den nivåförhöjning som den s.k. parlamentariska arbetsgruppen föreslagit och som redan har beaktats i den tekniska planen för de offentliga finanserna fr.o.m. 2022.

I tabellen ingår också den sammanlagda effekten av de åtgärder som de föregående regeringarna beslutade om, främst de utgiftsbesparingar som statsminister Sipiläs regering beslutat för 2019.

Tabell 15. Åtgärder som inverkar på utgifterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Konsumtionsutgifter	0,1	1,4	-0,6	-0,1	0,1	0,0
Överföringsutgifter till näringslivet	0,0	1,5	-1,0	-0,3	-0,2	0,0
Överföringsutgifter till hushållen	0,0	0,7	-0,4	0,0	-0,1	0,0
Övriga överföringsutgifter	0,0	0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Realinvesteringsutgifter ¹	0,1	0,2	0,0	0,1	-0,1	0,0
Övriga utgifter	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Totalt	0,2	4,6	-2,4	-0,3	-0,4	0,0
Behovsprövade åtgärder som vidtogs under förra valperioden	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

¹⁰ I tabellen har de åtgärder som ökar utgifterna inom de offentliga finanserna, och alltså försämrar balansen, angetts som plusposter.

8.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna

I tabellen nedan presenteras uppgifter om det tidsmässiga genomförandet (netto) av beslutsbaserade åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna under åren 2020—2024. Med netto avses den sammanräknade effekten av åtgärder som ökar och minskar inkomsterna. I tabellen har man även beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som fastställdes under förra valperioden, kommande indexjusteringar av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomstskatten samt sådana faktorer av engångsnatur som kan ändra beskattningen tidsmässigt.

Utöver ändringarna i beskattningsgrunderna presenteras i tabellen den uppskattade effekten av betalningsarrangemanget i anslutning till coronavirusläget för skatteinkomsterna. Situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter på grund av coronavirusepidemin underlättas genom ändringar i betalningsarrangemangen för skatter och sänkta dröjsmålsräntor på skatter. Om 10 procent av skatterna omfattades av betalningsarrangemanget, skulle det överföra skatteintäkter till ett belopp av ca 1,4 miljarder euro från 2020 till följande år. Dessutom ökar intäkterna på grund av dröjsmålsräntorna. Arrangemanget kan utnyttjas i fråga om förskotts innehållningar på förvärvsinkomster, samfundsskatt, mervärdesskatt, försäkringspremieskatt, fastighetsskatt, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift, punktskatter, bilskatt och fordonsskatt. När det gäller punktskatter, bilskatt och fordonsskatt är konsekvenserna sannolikt små. En stor del av punktskatterna inflyter från stora företag som i allmänhet betalar punktskatterna i tid och som inte hör till dem som löper störst risk att drabbas av betalningssvårigheter.

De ändringar i beskattningen som statsminister Marins regering föreslagit i beskattningen är fördelade på hela regeringsperioden. Åtstramningen av den indirekta beskattningen ökar intäkterna, men de årliga indexjusteringarna i förvärvsinkomsterna minskar i sin tur skatteinkomsterna. De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte.

Tabell 16. Åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2020	2021	2022	2023	2024
Skatter på förvärvsinkomster	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Skatter på kapital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samfundsskatter	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,3
Övriga direkta skatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mervärdesskatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga indirekta skatter	0,2	0,3	-0,1	0,0	0,0
Socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar	-1,1	1,2	0,2	0,0	0,0
Socialskyddspremier som de försäkrade betalar	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0
Betalningsarrangemang i samband med uppskov med skattebetalning	-1,4	1,4	0,0	0,0	0,0
Totalt	-2,7	2,5	-0,4	-0,4	-0,1

9. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Tabell 17. Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
--	-------	--------	--------	--------	--------	--------

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Direkta skatter	15,2	13,6	15,3	15,0	15,7	16,3
Skatter på produktion och import	33,6	32,3	34,0	34,6	35,4	36,0
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt 2)	49,5	46,6	50,1	50,4	51,9	53,2
Övriga inkomster 3)	9,6	9,4	9,2	9,3	9,3	9,3
varav ränteinkomster	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Inkomster sammanlagt	59,1	56,0	59,3	59,7	61,2	62,6
Konsumtionsutgifter	14,7	16,3	15,6	15,9	16,1	16,4
Subventioner och övriga inkomstöverföringar	40,9	45,5	43,3	44,4	45,4	46,3
varav till andra offentliga samfund	28,6	32,0	30,9	32,1	32,7	33,5
Ränteutgifter	1,9	1,6	1,5	1,4	1,5	1,7
Kapitalutgifter 4)	4,4	5,1	5,1	5,1	5,0	5,0
Utgifter sammanlagt	61,9	68,5	65,6	66,9	68,1	69,1
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-2,8	-12,5	-6,3	-7,2	-6,9	-6,8

Tabell 18. Lokalförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Skatter och socialskyddsavgifter	23,2	23,0	24,1	24,4	25,2	25,9
varav kommunalskatt	19,4	19,7	20,2	20,8	21,5	22,1
samfundsskatt	1,9	1,4	2,0	1,7	1,8	1,8
fastighetsskatt	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0
Övriga inkomster 2)	19,6	21,7	21,2	22,4	23,2	24,0
varav ränteinkomster	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
varav inkomstöverföringar från staten	14,3	16,1	15,6	16,6	17,2	17,7
Inkomster sammanlagt	42,7	44,6	45,3	46,9	48,4	49,8
Konsumtionsutgifter	37,0	39,0	39,9	41,3	42,7	44,3
varav löner och kollektiva avgifter	21,9	22,5	23,1	23,7	24,3	24,9
Inkomstöverföringar	2,7	2,8	2,9	3,0	3,2	3,4
varav sociala förmåner och sociala understöd	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
subventioner och övriga inkomstöverföringar	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4
Kapitalutgifter 3)	6,0	6,3	6,5	6,3	6,2	6,2
Utgifter sammanlagt	45,7	48,1	49,3	50,7	52,1	53,9
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-2,9	-3,5	-4,0	-3,8	-3,7	-4,1

Tabell 19. Arbetspensionsanstalterna

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Investeringsinkomster	4,0	3,9	3,8	4,2	4,9	5,3
Socialskyddsavgifter	22,8	21,4	23,0	23,9	24,5	25,1
varav arbetsgivarnas avgifter	15,5	13,8	15,3	15,9	16,3	16,7
de försäkrades premier	7,3	7,5	7,7	7,9	8,1	8,3

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	2,4	2,7	2,6	2,7	2,8	2,8
Övriga inkomster	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Inkomster sammanlagt	29,6	28,4	29,9	31,3	32,6	33,7
Konsumtionsutgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
Sociala förmåner och sociala understöd	24,5	25,4	26,2	27,1	28,2	29,2
Övriga utgifter	2,1	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4
Utgifter sammanlagt	27,4	28,4	29,2	30,2	31,3	32,3
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	2,2	0,0	0,7	1,0	1,2	1,4

Tabell 20. Övriga socialskyddsfonder

	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Investeringsinkomster	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter	5,4	5,5	6,0	5,9	6,1	6,3
varav arbetsgivarnas avgifter	2,0	2,2	2,4	2,4	2,5	2,5
de försäkrades premier	3,5	3,3	3,5	3,5	3,6	3,7
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	13,3	14,8	14,2	14,3	14,3	14,5
Övriga inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster sammanlagt	18,8	20,4	20,3	20,5	20,4	20,8
Konsumtionsutgifter	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,6
Sociala förmåner och sociala understöd	13,9	16,4	15,6	15,7	15,8	16,0
Övriga utgifter	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Utgifter sammanlagt	18,1	21,0	20,3	20,5	20,6	21,0
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	0,7	-0,6	0,0	-0,2	-0,1	-0,1

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik

Tabell 21. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik

	2019*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*
	nivå, md euro		% av BNP				
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	125,2	52,2	52,5	53,8	53,1	53,1	53,1
Utgifter sammanlagt vid oförändrad politik	128,0	53,3	59,8	57,9	57,2	56,9	56,8

Finansminister

Katri Kulmuni

Avdelningschef, budgetchef

Sami Yläoutinen

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående
planen för de offentliga finanserna
BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens
effekter på de offentliga finanserna
BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos
SÄNDLISTA Riksdagens centralkansli
Republikens presidents kansli
Ministerierna
FÖR Finansutskottets sekretariat
KÄNNEDOM Riksdagens räkenskapsbyrå
Statens revisionsverk

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

	2018	2018	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, volymförändring	1,6	1,0	-5,5	1,3	1,3	1,0	0,8
BNP, prispförändring	1,8	1,8	1,2	1,8	1,9	1,9	1,9
BNP, värde, mn euro	233 619	240 078	229 391	236 639	244 197	251 226	258 047
BNI, värde, mn euro	234 439	239 535	228 848	236 096	243 654	250 683	257 504
Konsumentprisindex, ändring, %	1,1	1,0	0,7	1,3	1,5	1,5	1,6
Inkomstnivåindex, ändring, %	1,7	2,4	1,9	2,5	2,3	2,4	2,5
Byggnadskostnadsindex, ändring, %	2,2	1,0	1,4	1,9	2,0	2,2	2,3
Basprisindex på hemmamarknaden, ändring, %	4,7	1,0	1,3	1,9	2,1	2,2	2,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,4	6,7	8,0	8,1	7,9	7,8	7,8
Lönesumma, förändring, %	4,6	3,1	-2,0	2,7	2,8	2,5	2,5
Kort ränta, 3 mån, %	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1	0,3	0,6
Lång ränta, 10 år, %	0,7	0,1	0,1	0,3	0,6	0,9	1,1
ArPL-index	2548	2585	2617	2640	2682	2727	2773
FPL-index	1617	1617	1633	1643	1666	1691	1716
Prisindex för basservicen, prognos	1,4	1,4	1,4	2,3	2,1	2,2	2,3
I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	0,0	0,0	2,4	2,3	2,1	2,2	2,3
— indexjustering	0,0	0,0					
Statsandelsindex utan frysningen 2016—2019	0,6	1,3	2,4	2,3	2,1	2,2	2,3
Universitetsindex (vid budgetering använd prognos)	2,0	1,9	1,6	2,2	2,1	2,2	2,3
Yrkesutbildningsindex	2,3	1,9	1,6	2,2	2,1	2,2	2,3
YLE-index	1,5	1,9	1,5	2,1	2,0	2,1	2,2
Arbetslöshetsförsäkringspremie							
— arbetsgivare, genomsnitt	1,91	1,50	1,26	1,26	1,26	1,26	1,26
— arbetstagare	1,90	1,50	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
ArPL-premie	24,4	24,4	22,9	24,4	24,8	24,8	24,8
— arbetsgivaren ¹	17,8	17,4	15,4	17,0	17,3	17,3	17,3
— arbetstagare under/=53 år	6,35	6,75	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
— arbetstagare över 53 år	7,85	8,25	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65
— lönekoeficient	1,391	1,417	1,446	1,470	1,503	1,535	1,569
De försäkrades sjukförsäkringspremier							

	2018	2018	2020	2021	2022	2023	2024
— löntagarnas dagpenningsskatt	1,53	1,54	1,18	1,33	1,22	1,23	1,24
— löntagarnas och företagarnas sjukvårdsskatt	0,00	0,00	0,68	0,64	0,63	0,63	0,62
— pensionstagarnas sjukvårdsskatt	1,53	1,61	1,65	1,61	1,60	1,60	1,59
Statens arbetsgivaravgifter	17,8	17,9	18,0	18,2	18,1	18,1	18,1
— sjukförsäkringspremie	0,86	0,77	1,34	1,49	1,38	1,39	1,40
— pensionsavgift (StaPL)	16,95	17,10	16,70	16,70	16,70	16,70	16,70
Kommunernas arbetsgivaravgifter	25,7	24,6	24,4	24,6	24,5	24,5	24,5
— sjukförsäkringspremie	0,86	0,77	1,34	1,49	1,38	1,39	1,40
— övriga socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
— arbetslöshetsförsäkringspremie	2,49	1,96	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63
— pensionsavgift (KomPL)	21,6	21,2	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8

¹⁾ Avgiften år 2020 en genomsnittlig avgift förutsatt att avgiften sänks med 2,6 procentenheter från ingången av juni. Avgiften höjs på motsvarande sätt 2022—2025.

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella förändringar

Ramnivån för 2021 ökar med 17 miljoner euro jämfört med rambeslutet av den 7 oktober 2019 till följd av fjärde tilläggsbudgeten för 2019, kompletteringen av budgeten för 2020 samt strukturella ändringar i detta rambeslut.

I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna efter föregående rambeslut och av deras verkningar på ramnivån för valperioden.

Strukturella ändringar i ramen, mn euro

Moment	Ärende	2020	2021	2022	2023
Tilläggsbudgetprop. 4 2019					
32.50.64	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna i Finlands strukturfondsprogram		2,7	5,5	5,5
Kompletterande budgetprop. 2020					
25.01.20	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av de s.k. WinCapita-ersättningarna	20,0			
24.30.66	Samprojekt inom utvecklingssamarbetet. Genomgångspost, motsvarande inkomst har antecknats under moment 12.24.99			2,8	
32.20.46	Under momentet övergår man från reservationsanslag till fullmaktsförfarande på ett anslagsneutralt sätt. Därför görs en justering i ramen i fråga om projekt som redan tidigare budgeterats.	13,5	9,0	5,0	1,0
32.30.42	Ändrad tidpunkt för inledande av den regionala kapitalplaceringsverksamheten	8,4			
Planen för de offentliga finanserna 2021—2024					
28.90.30	Ändrad tidsmässig fördelning Precisering av finansieringen mellan åren i anslutning till dimensioneringen av omsorgspersonalen enligt äldreomsorgslagen.		5,0	-5,0	
29.40.89	Kapitalisering av universiteten motsvarande Sitras donation. Genomgångspost, motsvarande inkomst har antecknats under moment 12.29.99. Moment 29.40.89 är ett moment för finansinvesteringar, vars utgifter i princip är utanför ramen. Den berörda genomgångsposten är av denna anledning utanför ramen, och det behöver således inte göras någon justering i ramen till följd av den.				
32.30.64	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna i Finlands strukturfondsprogram			10,0	26,2

Moment	Ärende	2020	2021	2022	2023
33.20.50	Precisering av finansieringsandelarna för höjningen av den nedre åldersgränsen för rätt till tilläggsdagar inom utkomstskyddet			-11,5	-23,0
Totalt		44,6	16,7	4,0	9,7

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2021—2024 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2021. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån jämfört med föregående rambeslut uppgår till sammanlagt 563 miljoner euro för 2021 med beaktande av övergången till pris- och kostnadsnivån 2021.

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2021, jämfört med rambeslutet 7.10.2019, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigerig	Avtalsbaserad priskorrigerig	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
15-17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	42,5		
18-19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %		22,9 ¹	
01-14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar			
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex			35,5
01-14, 20-28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			45,7
30-39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner m.fl.	Statsandelsindex	186,6		
30-39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex			24,4
30 Statliga finansieringen för yrkesutbildningen	Yrkesutbildningsindex	19,5		
40-49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			36,4
50-59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex, Arbetspensionsindex, Konsumentprisindex	17,9		
51-52 Statliga finansieringen till ev-luth. kyrkan och understödet till ortodoxa kyrkan	Konsumentprisindex	1,5		
50-59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex (FPL)			10,5

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån	Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av ramnivån Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex		55,2		
50-59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex				16,1
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex				5,7
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex (FPL)		23,1		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	Folkpensionsindex (FPL)		1,2		10,9
61-65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden				
66-68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser				
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex				
70-79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex				0,6
90-99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex				1,0
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex				5,8
Sammanlagt år 2021			347,5	22,9	192,6

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader), anskaffningar av försvarsmateriel och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent, som i efterhand justeras så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens motsvarar höjningen i konsumentprisindex (indexförändringens årsmedelvärde) samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel höjningen (månader sammanlagt/årsförändring) i underindexet C28 (Tillverkning av övriga maskiner) till producentprisindex för industrin. Indexutgifterna för projektet Flottilj 2020 justeras i efterhand enligt utfallet.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹

	2020	2021	2022	2023
Saldo i de offentliga finanserna, hösten 2019	-1,4	-1,5	-1,5	1,4
Staten:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-2,0	-1,3	-1,4	-1,4
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	-1,7	-0,2	-0,1	-0,1
Effekten av andra faktorer	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalförvaltningen:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-1,0	-0,7	-0,7	-0,6
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,4	-0,1	0,1	0,1
Effekten av andra faktorer	0,1	0,3	0,2	0,3
Arbetspensionsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,5	-0,6	-0,6	-0,5
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	-0,5	0,0	0,1	0,1
Effekten av andra faktorer	0,1	0,1	0,3	0,2
Övriga socialskyddsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,1	0,1	0,1
Effekten av andra faktorer	-0,1	0,0	0,0	0,0
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2020	-7,2	-4,0	-4,1	-3,8

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna inte nödvändigtvis vid addering.

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna

Basscenariot i planen för de offentliga finanserna baserar sig i fråga om 2020—2022 på finansministeriets ekonomiska avdelnings oberoende konjunkturprognos från våren 2020. Uppskattningarna för åren 2023 och 2024 bygger i basscenariot bl.a. på den uppskattade tillväxten i den potentiella produktionen. Saldot för de offentliga finanserna baserar sig i basscenariot utöver konjunkturprognosen på regeringsprogrammet för statsminister Marins regering, den plan för de offentliga finanserna för 2021—2023 som regeringen godkände i september 2019 och den plan för de offentliga finanserna för 2021—2024 som regeringen godkände i april 2020 samt på statsbudgeten för 2020.

Coronavirusepidemin försvagar den ekonomiska aktiviteten överallt. Dess negativa verkningar är också på ekonomin desto större ju mer viruset sprider sig, ju fler som insjuknar och framför allt ju mer omfattande och långvariga begränsande åtgärder som vidtas för att förhindra att viruset sprids. Uppskattningarna av störningens varaktighet är behäftad med stor osäkerhet. Enligt basscenariot antas att de åtgärder som begränsar den ekonomiska aktiviteten varar i tre månader. Den ekonomiska utvecklingen enligt basscenariot beskrivs närmare i avsnitt 3.1.

I tabellen nedan beskrivs de effekter på arbetslösheten och saldot och skulden i de offentliga finanserna som en långsammare och snabbare tillväxt än i basscenariot skulle leda till. I kalkylerna antas att de ekonomiska begränsningarna vara en månad längre eller kortare tid. Mätt i årlig produktionstillväxt avviker tillväxten år 2020 två procentenheter i bägge riktning från basscenariot.

Vid en långsammare tillväxt ökar totalproduktionen långsammare 2020—2021. Arbetslöshetsgraden skulle nå 8,3 procent. Detta minskar de skatteinkomster som inflyter till den offentliga ekonomin och ökar arbetslöshetsutgifterna ytterligare. Underskottet i de offentliga finanserna uppgår till över 8 procent och skuldkvoten stiger till över 70 procent år 2020. År 2024 är skuldkvoten inom den offentliga ekonomin 85 procent.

En tillväxt som överstiger basscenariot med 2 procentenheter räcker inte till för att vända den ekonomiska utvecklingen. Om begränsningarna för att bekämpa epidemin visar sig bli något kortare ökar arbetslösheten något mer måttligt. Saldot för de offentliga samfunden uppvisar dock ett stort underskott och skuldkvoten ökar fortfarande betydligt.

Den låga räntenivåns effekt på saldot för de offentliga samfunden i Finland har i sin helhet ökat underskottet. Den exceptionellt låga räntenivån innebär att de offentliga samfundens ränteutgifter har varit ytterst låga, endast drygt 1 procent i förhållande till BNP. Å andra sidan har ränteinkomsterna till de arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna minskat avsevärt så att minskningen i ränteinkomsterna har haft en större effekt på saldot för de offentliga samfunden än minskningen i ränteutgifterna.

Enligt en grov uppskattning ökar en räntehöjning med 1 procentenhet de offentliga samfundens kapitalinkomster med cirka en miljard euro samtidigt som deras ränteutgifter till en början ökar med över en halv miljard euro. Ränteutgifterna blir fram till 2024 cirka en miljard euro större än i basscenariot. Det offentliga underskottet minskar till en början med cirka 0,7 miljarder euro, men den positiva effekten avtar mot noll med ökande ränteutgifter under de följande åren. Arbetspensionsanstaltens kapitalinkomster ökar med cirka 0,6 miljarder euro och de övriga offentliga samfundens med cirka 0,4 miljarder euro. Den offentliga skulden ökar jämfört med basscenariot, eftersom de övriga offentliga samfundens försämrade finansiella ställning inte kan finansieras med arbetspensionsanstaltens överskott.

I kalkylen antas i fråga om ränteintäkter att förändringen i räntenivån endast påverkar avkastningen på räntebärande tillgångar omedelbart och att fördelningen av placeringar inte ändras. Förändringarna i den allmänna räntenivån kan bidra till avkastningen även på andra än räntebärande tillgångar. Då skulle balansen i de offentliga finanserna vara bättre än i kalkylen när räntorna stiger. Räntenivån kan även påverka placeringsbeslut, vilket t.ex. innebär en övergång till placeringar med bättre avkastning när räntorna sjunker.

Känslighetsanalys

Basscenario	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, förändring, %	1,0	-5,5	1,3	1,3	1,0	0,8
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	8,0	8,1	7,9	7,8	7,8
Finansiellt saldo, % av BNP	-1,1	-7,2	-4,0	-4,1	-3,8	-3,7
Offentlig skuld, % av BNP	59,4	69,1	71,5	73,8	76,3	78,7
Långsam tillväxt						
BNP, förändring, %	1,0	-7,5	1,0	1,3	1,0	0,8
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	8,3	8,3	8,2	8,1	8,1
Finansiellt saldo, % av BNP	-1,1	-8,2	-5,2	-5,3	-5,0	-4,9
Offentlig skuld, % av BNP	59,4	71,2	74,7	77,8	81,2	84,5
Snabb tillväxt						
BNP, förändring, %	1,0	-3,5	1,5	1,2	1,0	0,8
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	7,8	7,8	7,6	7,5	7,5
Finansiellt saldo, % av BNP	-1,1	-6,2	-2,9	-3,1	-2,7	-2,6
Offentlig skuld, % av BNP	59,4	67,0	68,4	69,9	71,7	73,3
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP		0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Förändring i underskottet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP		0,3	0,2	0,1	0,1	0,0
Förändring i upplåningsbehovet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP		0,1	0,0	0,1	0,2	0,2

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I den bifogade tabellen jämförs finansministeriets prognos med kommissionens halvtidsprognos från i vintras i fråga om förändringen i bruttonationalprodukten och inflationen. Övriga prognoser jämförs med kommissionens höstprognos. I motsats till kommissionens halvtidsprognos från i vintras innehåller finansministeriets prognos uppskattningar av coronavirusepidemins inverkan på ekonomin.

Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos				FM:s prognos			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
BNP, förändring, % ¹	1,6	1,5	1		1	-5,5	1,3	1,3
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	1,1	1,4	1,5		1	0,7	1,3	1,5
Arbetslöshetsgrad, % ²	6,7	6,5	6,4		6,7	8	8,1	7,9
Saldot för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-1,1	-1,4	-1,6		-1,1	-7,2	-4,0	-4,1
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-1,4	-1,6	-1,6		-2,4	-5,2	-2,7	-3,5
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	59,2	59,3	59,8		59,4	69,1	1,5	73,8

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, februari 2020

²⁾ Kommissionens höstprognos, november 2019